

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Brezsmiselno početje

V času, ko so v Dubrovniku zbrani najodličnejši pisatelji vsega kulturnega sveta imeli priliko, da se po mojstrskih prevodih Glonarja in Novijeve z občudovanjem seznanijo z najsvetlejšimi biseri moderne slovenske poezije in pripovedništva — so na zborovanju proforskega društva v Ljubljani nekateri profesorji napravili naskok na slovensko čitanko za srednjo šolo, v kateri naši prvi strokovnjaki in pedagogi na tem polju seznanjajo mladino z duhom slovenskega jezika, z lepoto materne besede, z najlepšimi proizvodi slovenske duše.

Pustimo zaenkrat v nemar tragiko, ki je v dejstvu, da se slovensčina na eni strani po vsej pravici predstavlja svetu kot dragocena prvina v skupnosti jugoslovanske kulture, vredna, da njene duhovne tvorbe s hrvatskimi in srbskimi zavzemajo častno mesto v lepem slovu sveta — na drugi strani pa jo skušajo nekateri, med njimi slovenski inteligenti, omalovaževati in jo prištevajo očividno že k minevačim stvarim prošlosti. To je tragika, ki jo pa bo slovenski rod, ki je na površini mehak, v svojem jedru pa žilav, gotovo premagal. Za danes smatramo kot Jugoslavi za dolžnost, da pribijemo, omejujemo se samo na stvarno plat vprašanja, sledeče:

Nedopustno je, da so gotovi ljudje vzeli slovensko srednješolsko čitanko za povod, da zopet sprožijo vprašanje, ki bi se po izjavah merodajnih činiteljev našega političnega kurza ne smelo več ematrati za vprašanje, to je: enakovrednost in enakopravnost slovenskega jezika in slovenske kulturne opredeljenosti s srbsko in hrvatsko v državni skupnosti, nacionalni sorodnosti in kulturnem soglasju jugoslovanstva. Jasnno je povedal šef naše vlade v letošnji proračunski debati, da jugoslovanstvo, naj se pojmuje kakorkoliže, ne uničuje ne slovenstva ne srbstva ne hrvatstva, ampak jih, ohranjajoč naravno raznoličje slovenske, srbske, hrvatske naravi ter osobine, združuje v višjo enoto soglasja, kojsa intenzivnost in oblika je odvisna od naravnega razvoja. Mislimo, da ne more biti dvoma o smislu besed, ki jih je ob tej priliki — bilo je 16. marca t. l. — izrekel ministrski predsednik: »Jugoslovanstvo ne sme izključevati epoštevovanja naših svetih tradicij, tako srbskih kakor hrvatskih in slovenskih, ampak jih mora povzdigniti kot skupne, da služijo razvoju, moči nacionalne sinteze in edinstvu. Pa naj se razume jugoslovanstvo kot integralna ali kot nacionalna sinteza, ono se mora v praktičnem vprašanju manifestirati vedno kot popolna nacionalna solidarnost in harmonija tako posameznika kakor tudi celote. Najboljšo formulo za to so dale modre besede, katere je Nj. Vel. kralj izrekel 29. nov. 1929 dopisniku Reuterjeve urada Harrisonu, da bodo Hrvatje ostali naprej Hrvati, Srbi se naprej Srbi in Slovenci se naprej Slovenci, vsi pa bodo ponosni, da so Jugoslavi.« — Spričo tega vprašamo, čemu se venomer pogreva svar, ki rodi samo brezplodne, nepotrebne in škodljive difference, ko mora po tej izjavi, ki pa ni edina, biti vsakomur jasno, da nobeno pošteno kulturno delo, temelječe na naravni podlagi slovenske naravi in narodne tradicije, ne more biti v opreki z jugoslovansko idejo in miselnostjo, če stremi za tisto višjo sintezo, o kateri govori dr. Sršič?

Zdaj pa je dejstvo, da je slovenska srednješolska čitanka, ki so jo sestavili inteligenti mladega rodu, ki ljubezen do slovenske biti združuje z globoko jugoslovansko miselnostjo, prepojena s to idejo sinteze; da navaja do spoštovanja rodu in ožje domovine kot temeljne prvine jugoslovanskega državnega čustvovanja in nacionalne politične skupnosti ter duševnega sorodstva; da postavlja takemu realnemu, odkritostrenemu in iz duše prihajajočemu čustvovanju podlago v ljubezni do matere, njenega jezika, do doma in zemlje in do zgodovine naših trudov za ohranitev slovenstva v boju z germanstvom — kakor se tako uči in vzgaja na primer srbska mladina na srednjih šolah v Šumadiji, ne da bi tam komu padlo v glavo, da bi tak poduk v materinščini in v zgodovini slavnege rodu, ki se je osvobodil osmanskega jarma, smatral za »separatizem«. Če se pomislimo, kako je ves ostali poduk na naših srednjih šolah usmerjen v poglobljanje čustva naše skupnosti, potem stojimo pred tem naskokom na slovensko čitanko od strani neke skupine v slovenskem proforskem društvu kot pred popolnoma nerazumljivim dejstvom, ki si ga mi iz stvarnih in nadosebnih ideoloških temeljev izlepa ne moremo razložiti — če je pa to ideologija, je gotovo popolnoma zmotna in ni ne v duhu Strossmayerja ne v duhu Kreka, ki je pel: »Oj slovenska zemlja dedna, vredna si je bojev in ljubezni vredna!«

Kaj pa hočejo ti gospodje, ki se spodtikajo ob biser Cankarjevega dela, ob slavospev »domovini, ki je kakor zdravje, ki so si ga osvojili že srbski in hrvatski dečki? Mar ni Cankar, ta naš največji svobodoljub, bil tudi eden najmoečnejših znanilcev jugoslovanske zedinjenja, za katero je dejansko trpel in ga pripravljaj? Mar njegov spev slovenski domovini ni v duhu jugoslovanstva, ki je navdihovalo vse njegovo delo? Mar ne čutijo ti ljudje baš iz te umetnine volje po svobodi skupaj z vsemi jugoslovanskimi rodovi v eni veliki jugoslovanski domovini in državi, ki je hrepenela po Sloveniji prav tako ko po Šumadiji, po južni Srbiji in po hrvatskih deželah? Ali ti gospodje ne vedo za nedavno proslavo stoletnice osvobođenja timoške pokrajine, ko se je proslavljaj timoški srbski narod zaradi svojih borb za ta kosček zemlje, ki je njegov prav tako kakor je njegova vsa Jugoslavija, pa je vendar temelj, izhodišče in jedro njegovega jugoslovanskega državnega in narodnega čustvovanja? Mar naj bo samo slovenski mladini zabranjena narodna vzgoja na lastnem jezikovnem in domovinskem temelju? Ali se bodo moglo srednješolci v Nišu odsej vzgajali narodno na podlagi geografije in zgodovine Slovenije, naši gimnazijci pa narobe? Ali bodo moglo zamenjati tudi materina jezika? Kje je tukaj logika, kje zdrav pedagogsko načelo, kje sploh smisel, si ne moremo predstavljati, zakaj jugoslovanstvo na taki »podlagi, ki je brez vsake

Mala zveza si utira pot v bodočnost

Praški program:

(Od našega posebnega poročevalca)

Praga, 29. maja. — sy. Prvi predhodniki konference državnikov Male zveze v Pragi so bili časnikarji, ki so prišli v ogromnem številu ne samo iz držav, ki sestavljajo Male zvezo, ampak predvsem iz Italije, Francije, Anglie, Poljske in Rusije, kar zadostno priča, da se bodo v Pragi dogajale velike stvari, ki bodo imele svoj dalekosežen vpliv na mednarodno politiko. Za časnikarji polagoma

B. Jevtić, jugoslovanski zunanji minister in letošnji predsednik Male zveze

prihajajo državniki. Tako je prišel jugoslovanski zunanji minister B. Jevtić s številnim spremstvom. Romunskega zunanjega ministra ob trenutku, ko to poročam, še pričakujejo. Tudi ostala diplomatska zastopstva v Pragi so se okrepila s prihodom nekaterih tujakov, kar znači, da imajo namen, ostro zasledovati razgovore državnikov Češkoslovaške, Jugoslavije in Rumunije. Najbolj značilno pa je, da so ruski emigrantski krogi poslali v Prago svojo duhovno in politično elito, brzkone zaradi tega, ker je bilo dovolj jasno povedano evropski javnosti, da se bo Mala zveza topot resno bavila z vprašanjem zblizanja s Sovjetsko Rusijo. Baje so emigrantski krogi pripravljali posredno vplivati na potek ruskih razgovorov in imajo pripravljen tudi poseben memorandum, ki ga nameravajo v pravilnem trenutku predložiti konferenci oziroma ga predati s pomočjo tiska javnosti.

Program konference je bil objavljen po vsem evropskem časopisju. Dnevni red je tako zgosten, da skoroda ni mogoče misliti, da ga bodo državniki v par dneh, kar bodo posvetovanja trajala, mogli meritorno preštudirati. Zato se mi zdi potrebno, da opozorim na nekaj poglobitih točk, ki bodo tvorile »plat de resistance« — zrno naše konference.

Mala zveza - gospodarska enota?

I. Najvažnejša točka praškega zasedanja je izpopolnitev politične Male zveze s sporedno gospodarsko organizacijo. Ako se na tem polju ne bodo dosegli vidni uspehi, potem konference svojega namena ne bo dosegla. In namen te konference je, da se Mala zveza predstavi Evropi, ki se nahaja v vrtincu političnih intrig in brezsmernosti, kot močna, politično in gospodarsko močna enota, ki lahko sama brani svoje meje, ki pa lahko tudi sama zadosti svojim gospodarskim potrebam, ako bi politične in gospodarske okoliščice to zahtevale. Teza Jugoslavije in Rumunije je jasna in se od 1929 leta, ko jo je formuliral v Sinaji v Rumuniji takratni jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković, ni prav nič izpremenila. Države Male zveze morajo skušati najti način, da bodo svoje agrarne pridelke na ozemlju Male zveze uporabile in da bodo tudi industrijske izdelke na ozemlju Male zveze pokupile. Od češkoslovaške strani se opaža veliki korak naprej od odklonilnega stališča, ki so ga v Sinaji zavzeli, toda treba bo še mnogo mnogo ostrih besednih bojov, da bodo pristali na izmenjavo agrarnih in industrijskih produktov po načelu enakopravnosti, enakovrednosti v cenah in v smislu denarne reciprocitete. Delegacije so pripravile tudi ogromno predlogov, ki tičejo koordinacije vseh prometnih sredstev držav Male zveze, brzojava in telefona, rečne plovbe, tarifnih postavk pri carinah in železnica, koordinacijo zakonodajstva, ki posega v gospodarsko življenje in ki naj bi bilo podobno po vseh državah velesile Male zveze. Ni verjetno, da bi ministri šli preko načelnih pristanikov. Naloga posebnih komisij, ki bodo morale biti imenovane, bo, da bi do jeseni, ko pride žetev in ko postane vprašanje agrarnih pridelkov zopet aktualno, mogli stopiti v življenje gotovi predlogi, ki so za ozdravitev naših gospodarskih prilik neobhodno potrebni. Gospodarska organizacija Male zveze bo

podlage, si razumen človek ne more zamišljati. In zato je pač upravičena domneva, da tak brezsmisel naskok na slovensko čitanko, kakor ga doživljamo te dni, ne more izhajati iz nobene druge mentalitete kakor iz take, ki svojemu nasprotniku mora podtikati nekaj, česar ni, česar ne misli in česar ni nameraval — da so to torej motivi, ki so, ako niso samo osebnih, politično-strankarskih, o katerih bi vsak dober jugoslovian sodil, da bi morali biti že davno pokopani, če naj se poglobi in okrepi naše edinstvo.

Potrebe globlje in globlje jugoslovanske nacionalne vzgoje nihče ne taji in nikoli ni tajil. Kar se na tem polju naredi in se bo še naredilo v smislu izpopolnjevanja, vsak toplo pozdravlja. Vprašanje pa je, ako metoda, kakor si jo zamišljajo tisti, ki so jahali preteklo soboto atako na slovensko čitanko, odgovarja cilju prave in iskrene jugoslovanske narodne vzgoje.

odrešilo sredstvo za njeno politično moč ali pa postane lahko tudi prokletstvo za politično solidarnost Male zveze, ako bi državniki rešitev gospodarskih problemov zavlačevali in se šli skrivati zopet za splošno besedičenje o medsebojnem prijateljstvu.

Na se pridruži Poljska!

II. Druga važna točka bo vprašanje Poljske. Marca meseca so se storile nekatere netaktičnosti na naslov Poljske, ki bi lahko bile izostale in ki so potrebno zblizanje samo zavlačevale. Sodelovanje Poljske in Male zveze je postalo danes taka evropska nujnost, da naziranje, da se lahko vrši na tihem brez kakršnih posebnih pisanih pogodb, na noben način ni več na mestu. Ofeziva pakta

1. Gospodarska Mala zveza
2. Zveza s Poljsko
3. Zblizanje z Rusijo

četvorice proti malim državam je javna in trmoglava ter se bo, ako sedaj tudi pjenja, drugi pokazala v novi obliki, a ohranila bo isti cilj. Zato mora temu nasproti biti poudarjena brezpogojna solidarnost napadenih držav in ta solidarnost naj dobi svojo slovesno sankcijo v podpisu obrambne pogodbe. Zdi se, da bo ta predlog stavil romunski zunanji minister in da se mu ne bo mnogo upiral dr. Beneš, ako ne zavajajo v zmoto številni prijateljski obiski, ki so se zadnje mesece izmenjavali med Češkoslovaško in Poljsko. Odkrit, javen, slovesen vstop Poljske v večji organizem držav, ki hočejo ščititi svoje meje, bi spravi Evropo zopet v ravnovesje, ki je nemogoče, dokler še nekatere države nihaljo med »bi in ne bi« in ne zavzamejo odločnega, enumnega stališča.

Kaj je s sovjetsko Rusijo?

III. Tretja »senzacija« praške konference bo debata o Rusiji. Morebiti ne bo dala ničesar, kar bi Evropo pretreslo. V časnikarskih krogih se v ruskem vprašanju ne pričakujejo glasne, učinkovite senzacije, toda pričakuje se zblizanje, ki bo odprlo pot številnim možnostim sodelovanja. Zdi se, da bo posebno dr. Beneš, kot že lani maja meseca v Beogradu, prinesel seboj v podrobnostih izdelan tozadevni predlog, ker ima on v ruskih vprašanjih največ izkušenj. Tukaj govorijo tudi, da niti jugoslovanska delegacija ne bo zavzela odklonilnega stališča, češ, da je mednarodnopolitični polo-

žaj v toliko dozorel, da bo treba ne glede na svetovnonazorna načela boljševizma, uvesti tudi Rusijo kot veliko slovansko politično silo, da bo branila male države pred anglo-italijanskim imperijalizmom. Toda izvedba je delikatna in ravno zato je verjetno, da se bodo državniki zadovoljili s tem, da vržejo preko brezna zasilni most in da še počakajo, predno bodo zgradili trdnjso, stalno zvezo med sovjetsko Rusijo in zapadom, h kateremu se prištevata Mala zveza. Poljska bo na vsak način zelo pomagala pri rešitvi tega trnjevega vprašanja.

Zunanji minister Boško Jevtić o nalogah MZ

Praška konferenca bo odločevala o usodi Evrope

Praga, 29. maja. I. Jugoslovanski zunanji minister Bogoljub Jevtić, ki je snoči odpotoval iz Beograda na konferenco Male zveze, je prispel danes s svojim spremstvom v Prago. Za posebno izdajo »Prager Presse« je dal minister Jevtić sledečo izjavo:

»Srečen sem, da lahko odgovorim na vprašanja, ki mi jih je stavilo uredništvo »Prager Presse«, in da znova potrdim popolno solidarnost Male zveze v vprašanju težkih evropskih dogodkov. Razgovori, ki sem jih imel zadnje dni v Zenevi z dr. Benešem in Titulescom, potrjujejo našo popolno soglasnost v vseh problemih, ki so na dnevnem redu razorožitvene konference, bodisi v vprašanju splošne politike, bodisi v vprašanju skupnih interesov naših treh držav. Isto je z vprašanji, o katerih se bo razpravljalo na svetovni gospodarski konferenci v Londonu. Naš skupni cilj sem definiral v svojem govoru, ki sem ga imel v senatu ob priliki ratifikacije pakta Male zveze. Mi ho-

čemo, in tako določa tudi pakt, da se ohrani in organizira mir, da se gospodarske zveze v državah srednje Evrope okrepijo, da se omogoči evolucija definitivne stabilizacije statusa quo v Evropi in da se zagotovijo spoštovanje skupnih interesov treh držav Male zveze. Niso pa v vprašanju samo interesi Male zveze, ampak je v interesu vse Evrope, da se ohrani mir in red, in v tej smeri gre politika Male zveze. Čutim veliko zadovoljstvo, da je akcija g. Titulesca v Parizu in Londonu kakor tudi zadnji ekspozur dr. Beneša v parlamentu jasno in lojalno potrdil politiko Male zveze vsemu svetu. Mala zveza ima čisto vest in bo uporabila vso svojo moč, da ustvari svoj ideal. Ob koncu izrazam nado, da bomo na prihodnji konferenci v Pragi, ko bo pakt definitivno sprejet z izmenjavo ratifikacijskih listin, že pričeli s praktičnim ustvarjanjem, zlasti v pogledu gospodarskega načrta.«

Organizacija Srednje Evrope

Odmev carinske vojne z Avstrijo v Češkoslovaški

Koliko bomo uvažali v CSR?

Naše stališče

Ljubljana, 29. maja 1933.

Ko je Avstrija 10. maja objavila prepoved uvoza prašičev za par mesecev, ni mislila na to, da se bodo interesirane države z vso odločnostjo zavzele za svoje interese. Avstrijska gospodarska politika je že prej vzbujala v naših krogih nezadovoljstvo, ker naši agrarni interesi niso bili dovolj zaščiteni. Spominjamo se še, kako znaten je bil poseben iz Slovenije izvoz kmetijskih pridelkov v Avstrijo. Zadnja leta so se pa Avstrijci tako osamosvojili, da so nas skoro izpodrinili, ne da bi pri tem nam dali kakšne druge koncesije in vedno vzdrževali svoj industrijski izvoz k nam.

Pred nedavnim so začeli pisati in govoriti o veliki pasivnosti avstrijske trgovine, ki je sicer obstojala, faktično pa je bila plačilna bilanca za Avstrijo ugodna. Pomisliti je treba na velike interese avstrijskega kapitala v denarstvu in industriji, velike pokojnine nekaterih ind. podjetij, ki so šle v Avstrijo itd. Pisanje je imelo svoj namen: pripraviti teren za revizijo pogodbe z našo državo na škodo našega agrarnega izvoza in naravno brez kompenzacij. Tozadevni predlogi so že prišli v Beograd. Tudi prepoved uvoza prašičev je bila s tem v zvezi.

Ker pa naravno naša država ni mogla samo dati koncesij, pa nič zanje dobiti, se je odločila za radikalen ukrep. Ministrski svet je že v torek sklenil, da prepove deloma uvoz iz Avstrije. Kot smo poročali, je bil prepovedan uvoz papirja in izdelkov (car. tar. št. 442-473, železa in izdelkov 527-464 in strojev itd. od 646-675). Ti predmeti so tvorili po statistiki za 1932 približno polovico avstrijskega uvoza k nam: 185 milj. Din od 384 milj., kolikor je znašal naš uvoz iz Avstrije. Pri tem je bilo neugodno za nas samo dejstvo, da je prepoved prišla popolnoma nepričakovano in je dobila mnogo tekočega blaga, ki je moralo biti na meji zavrženo. Zaradi tega so seveda utrpeli obšutno škodo tudi naši uvozniki. Bolje bi bilo, da bi podobni ukrepi v resnici zadeli samo Avstrijo. Sicer so interesi skušali doseči omiljenje vsaj za tekoče blago, vendar je prepoved absolutna.

V Avstriji so že začeli industrijski pritiskati na vlado, naj sklene kompromis. Dovolili so nam še uvoz nekaj stotin prašičev, hočejo zvišati kontingent v teh dneh, vendar na to ne moremo pristati. Naše pravice morajo biti neokrnjene. V ostalem smatramo, da je sedanje stanje samo prehodnega značaja, ker se pogajanja vrše z vso naglico.

Nell-Breuning D. J. (Tilburg)

Mir med stanovi in stanovski red v lači krščanskega socialnega nauka

Geslo o socialni reformi v krščanskem duhu, ki ga s posebnim poudarkom oklicala enciklika »Quadragesimo anno«, zahteva nujnega prehoda od razrednega boja in razrednih razprtij k mirnemu in sporazumnemu sožitju vseh stanov, nujnega prehoda od razrednega družabnega reda, ki ga je razgledal individualistični kapitalizem, ki komaj še vzdržuje neko mehanično skupnost vseh socialnih plasti k organičnemu stanovskemu redu. V naslednjem hočem razmišljati o vprašanju, če je obnova naše družbe v stanovskem smislu nujnost, ki jo zahtevajo samo gospodarski razlogi, ali pa je ta problem političnega značaja.

Nekateri so geslo enciklike »Quadragesimo anno« s političnega stališča tako razlagali, da je odsej stanovska država edina državna oblika, ki naj bi po besedah enciklike bila dopuštena, torej v jasnem nasprotju s besedami papeža Leona XIII., ki je izrecno povedal, da človeštvo lahko svobodno izbira državno obliko, pod pogojem, da je zaščiten pravica in da občestveni blagor ni ogrožen. Zopet drugi so menili, da obsega enciklika izključno gospodarsko polje, a so pri tem seveda pozabili, da se poleg gospodarskih stanov nahajajo tudi negospodarski in da ravno negospodarski stanovi sicer ne po svojem številu ampak po vplivu, ki ga imajo na družabno življenje, zavzemajo prvo mesto, kot je to izrecno poudaril papež Leon XIII. Mi se moramo zato skrbno ogibati napadne politične in gospodarske razlage enciklike »Quadragesimo anno«, in njene zamisli o stanovskem redu. Le tako bomo zadeli tisto sredino, ki je resnična. Najkrajše in najboljši bi se torej izrazili takole: Program enciklike »Quadragesimo anno« je družabno-političen in kot tak objema delokrog države, to je politiko v ožjem pomenu besede, kakor tudi območje gospodarstva in vse, kar spada pod ta pojem. Ako je namreč družba pravilno urejena, potem sta dobra politična ali državna ustava kakor tudi red v organizaciji gospodarstva nujno utemeljena.

Največja rana naše družbe je ta, da je bila v dobi filozofičnega individualizma in individualističnega kapitalizma od odgovarjajočega gospodarskega sistema razjedena in da je posameznik izluščila iz vseh vezi in obveznosti ter iz njega napravila pesek, s katerim se igra veter, brez kakršnih spon, ki bi ga vezale na občestvo, brez vsake zaščite od strani in s pomočjo tega občestva. Ta individualistični razkroj družbe je moral kajpada imeti svoj vpliv tudi na državo. Kajti država, v kateri državljanji niso pravilno porazdeljeni v organično življenjsko skupnost, je nestvarna. Vseeno je pri tem, če vzamemo liberalno državo v starem smislu, kjer se njena moč skrajno omejuje, ali pa državo v smislu novejšega liberalizma oziroma v smislu od meščanskega liberalizma spočetega liberalnega socializma, ki državno moč povečuje. Pri eni kakor pri drugi teh liberalnih držav je neurejeno sodelovanje posameznikov v svojstvu državljanov pri življenju države samo nekaj čisto zunanje, nekaj formalnega. Beseda »formalna demokracija« je torej ravno tako upravičena kakor trditev, da spadata kapitalizem in formalna demokracija skupaj, ker je formalna, čisto zunanja demokracija le sredstvo, ki se ga liberalni kapitalizem poslužuje, da ljudske mase vara glede nedostatkov svojega družabnega reda.

Mednarodni kongres trgovinskih zbornic „Zaupanje se vrača samo skozi vrata politike“

Dunaj, 29. maja. tg. V prisotnosti zveznega predsednika Miklasa, članov vlade in diplomatov zbor je bil otvorjen danes sedmi kongres mednarodnih trgovinskih zbornic, na katerega je prišlo 800 delegatov iz 50 držav. Predsednik je Avstrijec Tilgner. Zvezni predsednik Miklas je pozdravil kongres z željo, da bi sprejel avstrijsko geslo: Živeti in pustiti živeti sprejeli v višjo filozofijo svetovnega gospodarstva. Zvezni kancelar dr. Dollfuss je svaril, naj se svet v današnji krizi ne uredi preveč po domače. Ureditev vprašanja vojnih dolgov je prvi predpogoj za uspeh svetovne gospodarske konference. V imenu Zveze narodov je pozdravil kongres nemški generalni podtajnik Trendelenburg, ker so točke dnevnega reda tega kongresa jasnejše, odkar je bilo v Ženevi zasedanje pripravljalnega odbora strokovnjakov svetovne gospodarske konference. Štiri največje prekomorske žitne države so pokazale dober zglede za rešitev druge velike produkcije v svetovnem merilu. Najugodnejši znak za svetovno gospodarsko konferenco je začasni gospodarski mir med državami, h kateremu je 11. maja v Londonu pristopilo 8 merodajnih držav. London mora valuto zopet napraviti za tanešljivo podlago gospodarstva.

Predsednik mednarodnih trgovinskih zbor-

Novo frančiškansko vseučilišče

Rim, 29. maja. Danes je bil prebran generalni frančiškanski reda papeški dekret, s katerim sv. Oče izpremeni dotedanji Kolegij sv. Antona v univerzo. Nova univerza, ki slovi po posameznih svetovnoznanih profesorjih, ima tri fakultete in sicer: modroslovno, bogoslovno in juridično. Novo ustanovljeni univerzi, ki je z njo odlikovan ves frančiškanski red, želimo obilo blagoslova in znanstvenih uspehov.

Hitler in katoličani Prepovedan katoliški shod

Monakovo, 29. maja. U. Skočil bi se moralo vršiti veliko zborovanje katoliških mož in žena v velikanskem cirkusu »Krone«. Manifestacija je organiziral Volksverein kot prvo prireditel v daljši vrsti katoliških taborov, ki naj bi se vršili po vseh večjih mestih južne Nemčije. Na sinočnji manifestaciji bi moral nastopiti jezuitski pater in znani govornik pater Muckermann, ki je posebno znan zaradi tega, ker je bil med prvimi, ki so svetovali katoličanom, naj ne stojijo ob strani ampak naj skušajo v novem režimu storiti kar morejo v dobro vere in morale. Zborovanje je bilo od državnega komisarja brez vsake motivacije prepovedano. Prepoved je napravila na katoliške kroge neugoden vtis.

Dunajska vremenska napoved: Nezanenljivo vreme, v splošnem zelo oblačno. Na severozahodu in na jugu nekoliko topleje.

Formalna demokracija pa se z našim družabno-političnim idealom ne more strinjati, ker jim odgovarja le prava »pristna« demokracija. Da, celo to bi se lahko reklo, da stanovska ureditev družbe in pristna demokracija ravnotako skupaj spadata kakor liberalni kapitalistični red in formalna demokracija. Vprašanje demokracije je torej takorekoč odločujoče pri spoznavanju, če je stanovska družabna misel pravilna ali ne. Ravno zato pa smemo izraziti upanje, da bo to, kar se v smislu stanovske organizacije države pri nas v Nemčiji dogaja, zamislil enciklika »Quadragesimo anno« bolj uresničilo, kot se je zgodilo pri italijanskem fašizmu.

Kaj je pristna demokracija? Prava, pristna demokracija pomeni samoupravo v vseh zadevah po onih, ki so tem zadevam najbližji, jih torej najbolj poznajo, so na njih najbolj zainteresirani in so zato tudi neke vrste za te zadeve največji strokovnjaki. Temu načinu samouprave pa nasprotuje dandanes sleherna obstoječih državnih oblik. Naša sodobna država je na vseh poljih brez izjeme vsemočno, povsod pričuječa, vsevedna. Naša sodobna država ve vse, sme vse, pozna in razume vse, se vmešava povsod in v vsako stvar, ocenjuje in vrednoti vse po svoje in izoblikuje vse po morili najvišjega svojega etičnega zakona »državne potrebe«. Naša sodobna država se je dvignila do nekega božanstva, ki poleg sebe ne trpi nobenih drugih božanstev več, niti enakovrednih niti manjvrednih. Tašna država je izoblikoval meščanski liberalizem v dobi velikega odpadanja od Boga in od nadnaravnega ter naravnega reda, ki daje značaj začetku novega veka, takšno državo je izpopolnjeval in dovrševal proletarski socializem marksistične ali kakršneoli druge barve, dokler se ta država-vsebrzična ni zrušila pod težo bremen in svojimi razvalinami pokopala tudi državo — varuhinjo javnega blaga. Na žalost moramo reči, da je ravno na tej točki, četudi je drugod marksistkater zablude naše dobe temeljito izruval, italijanski fašizem odrekel in ni znal prineesti nobene obnove. Nasprotno, iz mnogih ozirov dobiva človek vtis, kakor da je fašizem zadnji veličastni poskus, da se ideal vsemočne države in načelo »državne potrebe«, kot ga je ustvarila renesansa, še enkrat z velikim pompom uresniči in izpopolni do največje popolnosti.

Ali smemo zatoorej imeti upanje, da bo Mussolinijeva rečenica, da »fašizem ni izvozno blago«, ostala resnična in da se bo stanovska reforma gospodarstva, družbe in države pri nas v nemških deželah vršila po naših, ne fašističnih ampak domačih nemških zadržkih načelih?

Vsako zgodovinsko razdobje je božje, ker od Boga izvira in njemu služi. Tako tudi naša doba. In ravno nas je Bog postavil v razdobje, v katerem se nahaja na eni strani toliko protibožjega, na drugi strani pa se odpirajo stotere naloge, pri reševanju katerih bomo ravno mi katoličani morali seči po zakladih naše vere in našega svetovnega naziranja, ki so bogati ravno z ozirom na smernice družabnega življenja in sožitja. Na naših ramenih leži ogromna odgovornost. Molimo, da nas bo ta usodopolna doba našla pripravljene, močne, zveste in ponižne, da bomo vršili delo, na katero nas kliče Bog, naš gospod.

nie, voditelj nemške delegacije Abraham Frowein je ugotovil, da je z rešitvijo vprašanja reparacij premagana zmota, po kateri naj bi se merila poraba kapitala v vojni z investicijami, ki ustvarjajo vrednosti. Sedaj je nujno, da se reši vprašanje medzaveznih dolgov. Po krivici se zlata valuta označuje kot vzrok vojne. Cene surovin so padle, ker se je vsaka država držala novih vojnih produkcij. Vršilo se je nasilje pri zlati valuti, ki bi imela služiti samo kot izravnava za presežke pri menjavi blaga. Kredit je uničen, ker so hoteli vse sprejeti v zlato ali v zlate certifikate. Se vedno ni nobenega boljšega merila za vrednost, kot je zlato. Zaupanje, ki je neobhodno potrebno za obnovo gospodarstva, pa je mogoče pridobiti samo na političnem polju. Vodilni motiv kongresa pa naj bo skrb za brezposelne. V predsedstvu kongresa ne nahaja med drugimi tudi sir Artur Balfour kot generalni tajnik. Jugoslovanska delegacija vodi Vasa Jovanović. V jugoslovanske delegaciji se med drugimi nahajajo predsednik pokojninskega zavoda dr. Balth, predsednik trgovinske zbornice Jelačić, tajnik trgov. zbornice minister Mohorič, predsednik belgrajske trgovinske zbornice Stanojevič in tajnik zagrebske trgovinske zbornice dr. Čuvaj.

Volitve v Gdanskem

Gdansk, 29. maja. tg. Pri volitvah so dosegli narodni socialisti absolutno večino. Od 72 mandatov so jih dobili 37 (do sedaj 13), socialni demokrati 13 (19), centum 11 (11), nemški nacionalci 4 (10), komunisti 5 (7), Poljaki 2 (2), stranka hišnih posestnikov 0 (2), mladonemci 0 (3). Za spremembo ustave bodo narodni socialisti potrebovali glasove centum in nemških nacionalcev, vendar pa mora izpremembe ustave v Gdansk potrditi tudi Zveza narodov. Najznačilnejši je poraz nemških nacionalcev, ki so zgubili več kot polovico svojih glasov.

Kitajsko-japonska vojna

Sanghaj, 29. maja. Z. Kljub japonsko-kitajskemu premirju obstaja možnost novih vojnih zapletov na severnem Kitajskem. Maršal Feng, znan pod imenom »Krišanski general«, je obtožil centralno nankinsko vlado, zlasti pa maršala Čangkaičeka, češ, da sta izdala Kitajsko. Maršal Feng koraka s 50.000 vojakov proti Pekingu. Po zadnjih vesteh je maršal Feng porušil vse železniške proge.

Skandal Morgan

Washington, 29. maja. Z. Državno pravništvo poroča, da se bo v sredo brezposojno nadaljevala preiskava proti banki »Morgan«. Splošno pričakujejo novih senzacij. Preiskava namreč ne bo omejena samo na banko Morgan, ampak bo razširjena še na banki Kuhn, Loeb & Co., in Dillon Read & Co. Govorijo, da je bivši predsednik Združenih držav Hoover nameraval stopiti kot solastnik v banko Morgan, pa si je to premislil. Trdovratno se širijo vesti o ostavki državnega finančnega tajnika Wooda, ki pa te vesti sam najbolj odločno demantira.

Kralj. banska tkalnica preprog Drinske banovine v Sarajevu

Obiščite

razstavo sarajevskih preprog

v veliki dvorani hotela „UNION“

od 27. maja do 31. maja od 9. do 12. ure dop. in od 2. do 7. ure zvečer

Sprejemamo naročila na 24 mesečno odplačevanje brez naplata

Nov udarec dr. Dollfussa proti Hitlerju Dunajska univerza zaprla

Dunaj, 29. maja. tg. Pričakovati je, da bodo na jutrišnjem ministrskem svetu sklenili razpustiti narodno socialistično stranko. »Reichspost« stavlja kot zglede prepoved komunistične stranke ter pravi: »Za stranke, ki imajo kakor komunisti in narodni socialisti, svoje težišče, svoje vodstvo in centralo v inozemstvu, je prav za prav sodba že izrečena.« Med gospodarskimi protukrepi proti Nemčiji je pričakovati, da bo Avstrija uvedla prepoved uvoza iz Nemčije, odnosno kontingentiranje potom izravnalne blagajne in potom pristojbine za potovanje iz Avstrije v Nemčijo. Da se v Avstriji pomnoži tujski promet, se bodo znižale železniške vozne cene za 50% za potovanja inozemcev nad 50 kilometrov in za domačine pri potovanjih nad 300 kilometrov, če ostanejo na cilju potovanja vsaj 10 dni. Čutiljo se že prve posledice bojkota. Razen zborovanja društva inozemskih Nemcev v Celovcu je sedaj tudi mnogo velikih družb iz Nemčije odpovedalo obisk avstrijskih letovišč. Treba je računati tudi s tem, da bo odpovedanih 16 posebnih vlakov za splošni nemški katoliški dan na Dunaju, na katerem pričakujejo 16.000 udeležencev z dežele. Kardinal nadškof dr. Innitzer je to v svojem govoru osebno obžaloval, pa je pri tem naglasil, da se s tem prireditel sama ne sme oškodovati.

Zaradi poostre odnošajev med Nemčijo in Avstrijo je posebne pomena potovanje zveznega kancelarja dr. Dollfussa v Rim, četudi se že demantira istočasno bivanje madjarskega ministrskega predsednika Gömbösa v Rimu. Potem bo dr. Dollfuss osebno vodil avstrijsko delegacijo na svetovno gospodarsko konferenco v London, kjer bo tekom enotedenskega bivanja govoril z različnimi odličnimi evropskimi državljani.

Pred sodiščem za zaščito države

Proces proti komunistom

Belgrad, 29. maja. I. Pred državnim sodiščem za zaščito države je bilo danes zaslišanih nadaljnjih osem obtožencev, ki so pripadali raznim komunističnim celicam v Sloveniji. Zaslišani so bili: Josip Popitar, Filip Sirelj, Anton Spacapan, Andrej Stegnar, Franjo Peršon, Danilo Jenčič, Frane Saksida in Leopold Kravos.

Josip Kopitar je izjavil, da se ne smatra za krivega, kajti on je stopil v komunistično celico samo zaradi tega, da bi se izobrazil. Hotel je potovati tudi v Rusijo, ker je vžljubil to zemljo, čitajoč razna dela Tolstoj in Dostojevskega.

Filip Sirelj istotako izjavlja, da ni kriv. Bil je sicer blaginjak komunistične celice, ki je imela razne sestanke. S Kopitarjem je bil samo na treh sestankih. Na tretjem sestanku sta se s Kopitarjem menila, da nima nobenega smisla ostati še nadalje v celici, ker ima celica samo nalogo, da zbira material proti fašizmu in da ga pošilja v Italijo.

Tudi Anton Spacapan zatrjuje, da ni kriv. S Prionom se je seznanil v Dravljah, kjer sta imela delo. Nato je odšel v Split, kamor je pozneje prišel tudi Prion in ga obiskal. Takrat ga je tudi naprosil, če bi bil pripravljen vzdrževati zveze z Dunajem in v Italijo, da bi tako ustvarili kanal za dobivanje raznega materiala proti fašizmu. Ta njegov predlog je sprejel in Prion mu je dal tudi naslov neke osebe na Dunaju. Prišel mu je tudi ključ za šifro Jugoslavija, izjavlja pa, da ni razširjal nobenih komunističnih letakov.

Andrej Stegnar, kateremu očita obtožnica, da je prenašal komunistični material iz Avstrije, kjer ga je prejemal od nekega Vilja, izjavlja, da je kriv.

Dr. Göbbels v Rimu

Rim, 29. maja. AA. Minister za propagando Göbbels se je davi ob 8.25 pripeljal s svojo ženo, princem Schumburg-Lippejem in več tehničnimi svetovalci ter sedmimi nemškimi novinarji v Rim. Na postaji ga je sprejel nemški poslanik v Hassel. Göbbels ostane v Rimu do četrta. Namen njegovega potovanja je proučitev fašistične zakonodajne organizacije, zlasti v kolikor zadeva tisk. Popoldne bo Göbbels sprejel Mussolini, zvečer mu pa priredi večerjo na čast. Zatrjujejo, da bo Göbbels sprejel tudi italijanski kralj.

Škof nemške cerkve

Berlin, 29. maja. tg. K imenovanju pastorja Bodelschwingha za nemškega državnega škofa je poslal brzojavno čestitke tudi škof protestantske cerkve v Jugoslaviji.

Casnikarski kongres

Budimpešta, 29. maja. AA. Madžarski dopisni urad poroča: Danes dopoldne se je v svečani dvorani madžarske kraljevske znanostne akademije začelo zasedanje izvršilnega odbora mednarodne novinarske zveze. Okoli 200 tujih zastopnikov iz 23 držav je prisostvovalo svečani otvoritvi. Sestanek je s kratkim nagovorom otvoril zunanji minister Kanya.

Kongres Pen-kluba

Split, 29. maja. Z. Okoli 100 udeležencev kongresa Penkluba so prispeeli davi ob 8.30 v Split. S to skupino poluječa tudi nemška delegata Smid Pauli in Busch. Izjavila sta, da bo nemški Penklub zavezal stališče zaradi dogodkov na kongresu šele po njihovem povratku v Berlin. Zaradi te izjave nemških delegatov se lahko upravičeno sodi, da jih je na kongres poslal Hitler.

Belgrad, 29. maja. I. 1. junija bo prispele v Belgrad z večernim vlakom 60 članov raznih Penklubov, ki so se udeležili kongresa Penklubov v Dubrovniku in so se po končanem delu podali na ekskurzijo po Črni gori, južni Srbiji in Sumadiji.

Najdanovičeva revija „Po“

Belgrad, 29. maja. I. Znani pravoslavni polemik Dimitrije Najdanović je prišel izdati svoj časopis »Po«, ki se bo bavil s krščansko literaturo. Revija objavlja že v svoji prvi številki nekaj člankov, v katerih pisatelj zavzema svoje stališče do katoličanstva.

Dunaj, 29. maja. tg. Danes so oblasti zaprle vse dunajske visoke šole. Šole ostanejo zaprte do srede po binkošti. To so odredili rektorji, in sicer, kakor se govori, na zahtevo nemških študentov, ki so na svojem zborovanju sklenili, da zaprosijo akademске oblasti, naj za osem dni zapre vse visoke šole v Avstriji v znak protesta proti kršitvi visokošolske avtonomije. Ministrski svet bo jutri razpravljal o dogodkih na vseučilišču.

Nemiri v Inomostu

Innsbruck, 29. maja. tg. Danes je prišlo zopet do hudih spopadov med narodnimi socialisti in heimwehrovci. Policija in orožništvo sta bila prisiljena, da bi napravila red, radi česar se moralo nastopiti vojaštvo, ki je ločilo sprti stranke. Vojaštvo in pomnoženo orožništvo sta zaprla vse dohode do rjave hiše in doma heimwehrovcev.

Avstrijsko-nemška napetost

Berlin, 29. maja. tg. »Deutsche Allgemeine Zeitung«, ki je v današnjem uvodniku pisala o konfliktu med Nemčijo in Avstrijo, je prepovedana za tri mesece. V svojem uvodniku izjavlja list, naj se odpravijo ostroti v odnošajih med obema državama, ki pomenijo za ves nemški narod veliko moro. Nihče več ne sme drugega Kraljevega grada. Če bi uradna sredstva ne pomagala, naj prevzame v svoje roke pogajanja mož iz naroda, ki uživa zaupanje pri obeh vladah.

Komunistični material je prenašal iz golega idealizma, ker je prepričan komunist. Material je dobival na Koroskem in ga je čez hribe prenašal v Jugoslavijo ter ga izročal Prionu v Ljubljani. Ta mu ga je pozneje zopet vračal, in sicer ga je postavil na določeno mesto v gozdu. To so bili letaki, ki jih je Stegnar pozneje trosil po Tržiču.

Franjo Peršon je imel vodstvo komunistične celice v Mariboru. Od Priona je dobival kemikalije in naslov Vilija na Dunaju, kateremu je večkrat pisal. Pavla Klanjšček mu je ob neki priliki, ko je prišel v Maribor na obisk k svoji sestri, prinesla od Priona ključ za šifro Jugoslavija. Obenem ga je Prion v tem pismu tudi naprosil, naj piše v Solkan, ter ga vprašal, če pozna koga v Splitu.

Danilo Jenčič izjavlja da ni kriv. Peršonu je dal letak, ki so ga izdali akademiki v Ljubljani. Dajal mu je tudi razno komunistično literaturo, ker je komunist. Od Peršona pa je na drugi strani dobival letake, katere je skril v denarnici; pozneje jih je, kakor pravi, sežgal.

Frane Saksida ravno tako pravi, da ni kriv. Res je, da je zahajal večkrat na stanovanje k Peršonu, kamor ga je pošiljal Jenčič. Kaj so tam ti ljudje delali, on prav za prav ne ve, misli pa, da so to bili komunisti. Nikdar ni bil komunist in tudi danes ni.

Zadnji obtoženec, ki je bil danes zaslišan, Leopold Kravos, se istotako ne čuti krivega. Izjavlja, da ni dobil nobenih letakov, ampak da je bil le v družbi komunistov. Kaj so prav za prav delali, ne ve. Razprava se bo jutri nadaljevala in bo zaslišanih še ostalih 13 obtožencev.

Potres v Makedoniji

Gjevgelija, 29. maja. I. Ob pol 11 dopoldne so čutili ponovno močne potresne sunke, ki pa niso napravili večje škode. Prebivalstvo je vse preplašeno zbežalo iz svojih hiš na ulice in se šele po dolgem času vrnilo domov. Potres pa so čutili tudi po drugih krajih južne Srbije. Potnilci, ki so prispeeli danes iz Grčije, pripovedujejo, da so tudi na kalkidiškem položku čutili močne potresne sunke.

Mladina, mladina!

Belgrad, 29. maja. I. Davi okoli 5 je prišla dijakinja 7. razreda tukajšnje rusko-srbske gimnazije Tatjana Fomin v stanovanje svojega ljubimca Franca Borisovca ter ga je spečega v postelji usmrtila z revolverskim strelom. Mrti je pogrnala nato še sebi kroglo v glavo in je bila na mestu mrtva. Vzrok umora in samomora je ljubosumnost.

Belgrajske vesti

Belgrad, 29. maja. Upokojen je Matija Krišan, davčni uradnik pri davčni upravi v Plju. Z odlokom pomočnika finančnega ministrstva preneha državna služba Adolfu Rohrmannu, pomožnemu davčnemu uradniku 9. pol. skup. pri davčni upravi v Kranju.

Belgrad, 29. maja. AA. Dopolnična trgovinska pogodba z Grčijo od 22. septembra 1932, ki je imela veljavo do 15. maja t. l., se je z izmenjavo not podaljšala do 1. julija t. l. Dotlej se bodo pa vršili z grško vlado razgovori v svrhu sklenitve nove pogodbe.

Belgrad, 29. maja. AA. Francosko kmetijsko ministrstvo je z odlokom od 24. maja t. l. določilo nov naknadni globalni kontingent za uvoz čebule v višini 10.000 kvintalov. Ta kontingent se mora izčrpati do vseheta 15. junija t. l.

Belgrad, 29. maja. AA. Davčni oddelek finančnega ministrstva je poslal okrožnico finančnim ravateljstvom, v kateri pojasnjuje, ali je svetilni plin podvržen skupnemu davku na poslovni promet. Po tem pojasnilu svetilni plin ne spada pod carinsko tarifo št. 220 in tudi ni naveden pod nobeno drugo številko carinske tarife ne tarife o skupnem davku. Iz tega sledi, da svetilni plin ni podvržen skupnemu davku; promet s tem plinom je podvržen splošnemu davku.

Slomšekov rod se zbira

Mogočen tabor mož in fantov na Gojki

Frankolovo, 28. maja.

Znana božjepotna cerkev svete Trojice na Gojki je pričakala svoj veliki dan. Fantovske kongregacije novocerkovske in konjiške dekanije so si izbrale prelepo Gojko za svojo versko manifestacijo. Frankolovski fantje so bili že nekaj dni na delu, da pripravijo vse potrebno za čim elavnostnejši in čim priskrnejši sprejem dragih gostov. Pri odcepju z glavne ceste je stal slavalok z napisom »Pozdravljeni Marijini sinovi!«, zgornaj pred dvostolpno cerkvijo četrto mogočih mlajev, ob vhodu v cerkev pa zopet bogato okrašen slavalok z napisom »Po Jezusu k Mariji!«.

V ranih urah je žaživo Frankolovo sredi množic, ki so prihajale iz vseh strani. Iz Vojnika so prišli na kolesih in okrašenem vozu in ravnotako iz Konjic, iz Žiž, Zreč in Šmartna v Rožni dolini, Novocerkve, Stranice, Črešnjice, in med njimi seveda tudi domači frankolovski fantje, ki so pokazali svojim tovarišem izredno gostoljubnost, ljubeznivost in postrežljivost. Takoj po devetih se je razvila iz frankolovske župne cerkve sv. Jožefa veličastna procesija z godbo konjiške fantovske kongregacije pod vodstvom prof. Knapa na čelu; sledile so stotine mož in fantov, potem duhovščina, in zatem dekleta v manjšem številu. Med duhovščino so bili škofijski voditelj kongregacij stolni kanonik in naddekan Franc Časl iz Maribora, novocerkovski dekan in kanonik Pavel Žagar, bogoslovni prof. dr. Jeraj iz Maribora, frankolovski župnik Václav Čeh, vojniški župnik Anton Lasebacher, straniški župnik Anton Medved in konjiški vikar Franc Bohanec. Zgoraj na Gojki je pred cerkvijo in v nabito polni cerkvi stala velika množica ljudstva. Sledila je nato pridiga. V skoraj enournih zanosnih izvajanjih je oznanjal zbranim fantom in možem besedo božjo kanonik Franc Časl, ter jih pozival, naj se z vso ljubeznijo in toploto zbirajo pod praporom Nje, ki so si jo izbrali za svojo zaščitnico in Mater. Potem je bila sveta maša, ki jo je ob asistenci frankolovskega župnika Václava Čeha in konjiškega vikarja Franca Bohanca imel kanonik Franc Časl.

Med sveto mašo je ubrano prepeval sestavljen pevski zbor iz Konjic, Frankolovega, Vojnika in Novocerkve; orglal je novocerkovski organist Tratnik, dirigiral pa prof. Knap iz Konjic.

Po končani službi božji se je zbrala zunaj pred cerkvijo dvatisočglava množica, ki se je zgrnila okoli govorniškega odra. Skoraj sami fantje in moške. Najprej je zasvirala kongregacijska godba iz Konjic, nakar je stopil na govorniški oder škofijski voditelj kongregacij kanonik Franc Časl, ki je v svojih duhovitih uvodnih izvajanjih otvoril kongregacijsko slavnost. Prvi govornik bogoslovni profesor dr. Josip Jeraj iz Maribora je priporočal in navduševal fante in može za trojno nalogo: ljubezen do Boga, ljubezen do naroda in države, ljubezen do vsega človeštva. Potem je govoril urednik dr. Fran Vátovec iz Maribora o smernicah papežve okrožnice »Quadragesimo anno« in o dolžnostih, ki jih glede praktičnega dela v smislu te okrožnice imajo slovenski katoličani. Sledila so izčrpana, ognjevitá poročila zastopnikov posameznih fantovskih kongregacij pred svojim škofijskim vizitorjem. Petek Pavel iz Frankolovega je svojimi tovarišem v pesniško ubrani besedi zaklical ob koncu: Oklenimo se fantje Marijeli Lojze Kuk iz Konjic je v svojih toplih besedah pozival k ljubezni do Boga in Marije; Stefan Dolar iz Novocerkve je navdušeno pozival: Vsi fantje v Marijine družbi! V istem smislu so v lepih izvajanjih govorili še Ivan Gorišek iz Vojnika, Franc Kračun iz Žiž in Jožef Goršek iz Frankolovega. Nato je še spregovoril fantom in možem konjiški vikar Franc Bohanec, zahvalne besede pa je vsem sodelujočim izrekel novocerkovski dekan Pavel Žagar, nakar je s prišernim vabilom, naj se fantovska mladina čim polnoštevilneje zbere okoli svoje Matere Marije, kanonik Franc Časl zaključil krasno versko zborovanje. Godba iz Konjic je zasvirala, sledila je pod vodstvom prof. Knapa še pesem »Ti, moj Bog« in množice so se začele razhajati od veličastnega tabora v vse smeri, podkrepljene v večnostnih idealih in resnicah ter s prelepimi vtisi in občutki, ki bodo vedno živeli v naših mladih srcih in dušah.

Tržiška Bistrica odnesla 4 letnega otroka

Tržič, 29. maja.

Deževni dnevi so napolnili strugo tržiške Bistrice, ki se te dni vsa razburkana in umazana vali proti Savi. Odnosla je pa s seboj tudi majhnega otroka, katerega do danes še niso našli. Novica je v nedeljo pretresla ves Tržič in okolico. Dogodek je bil slikan tudi v nejasnih barvah, zato je prav, če ga točno pojasnimo.

Vsi veseli sonca in življenja so se v nedeljo dopoldne igrali najmanjši otroci nesolarni na verandi sirotišča na Skali. Med njimi je bila skrbna šolska sestra Ada, ki dneve in noči žrtvuje za najmanjše varovance. Ima jih v oskrbi ob delavnikih čez dvajset, ob nedeljah pa nekaj čez deset. Dvanajst jih je bilo v nedeljo na verandi. Otroci so na splošno ubogljivi in navajeni, da grede od družbe samih edinole na stranišče. Še tja jih navadno spetmrlja skrbno oko sestre. Na cesto najmanjši nimajo nikdar sami dostopa in jim je nova, lepa veranda redno igrišče.

Med otroci je bil že kar hišna lastnina tudi štiriletni Peterček Kosmač, sin tovarniške delavke Ane iz Tržica. Zadnje dni je bil posebno razigran vesel in zdrav. Nedavno je bil v ljubljanski bolnišnici, kjer so ga posebno radi imeli zaradi korajžnega nastopa in pesmic, ki jih je

znal tako lepo prepevati. Obiskovalcem Skale se je ljubeznivo priklanjal, prepeval in kazal je svojim vedenjem zlasti po vrnitvi iz bolnišnice popolno zadovoljnost in zdravje. Nekaj minut čez deset se je ta živahni Peterček odstranil od svoje družine na verandi. Sestra je pač mislila, da gre na stranišče. Švrknil je pa otrok po stopnicah na podstrešje, kjer so se zračile spalnice večjih otrok. Zlezal je na neki način na okno, povabil se je nekoliko po strehi in v trenutku je bil v valovih Bistrice, ki teče tik ob poslopju. Edino na ta način je moglo razlagati otrokovo nesrečo. Nič ne videl njegovega padca, a od drugod ni mogel zabresti v vodo. Z mostu sv. Janeza so mnogi otroka videli v vodi, a deroci valovi so ga hitro odnesli. Nič ne ga ni mogel rešiti in doslej tudi trupla še niso našli.

Za ljubeznivim otrokom seveda žaluje mati, a zelo tudi sirotišče Vincencijeve konference. Sicer so bile podobne nesreče že v Tržicu, a tako hitre in kar nevidne pa še zlepa ne. Čč. šolske sestre, katerim vsak prizna veliko požrtvovalnost do tržiških otrok — saj jih imajo na Skali v oskrbi dnevno kar do 90 — se bodo za nesrečo pa lahko zagovarjale pred Bogom, pa tudi pred uvidnimi ljudmi!

Krvav zločin v Begunjah pri Lescah

Orožnik Ranko Kubenkalović streljal na dekle

Begunje, 29. maja.

V nedeljo popoldne je orožnik Ranko Kubenkalović streljal na dekle Marijo Pretnar iz Dvorske vasi, župnija Begunje. Zrtev se bori s smrtjo, orožnika pa so aretirali in odvedli v zapore v Radovljico. Ranko Kubenkalović, pravoslavčen, doma iz okolice Učice, je bil kot orožnik-novinec pred leti nameščen v Begunjah. Kmalu po svojem prihodu je začel pobirati stopinje za Marijo Pretnar iz Dvorske vasi. Dekle ga ni nikoli prav maralo. Tudi starši so ji odgovarjali vsako zvezo z njim ter jo svarili. Odločno mu pa niso vrat pokazali, ker so se bali njegove nasilnosti. Ko je namreč Ranko Kubenkalović videl, da njegova vabila ne najdejo pričakovane odmeva, je grozil dekletu, da jo ustrelí. Pred nekaj leti je tudi dejansko streljal okoli dekletove hiše.

Ranko Kubenkalović je bil pred meseci prestavljen na Jesenice. Usodnega dne je prišel v Dvorsko vas, od tam pa v Begunje za Marijo, ki je

šla tja k šivilji. Dekle je bilo še pri šivilji, ko je prišel Kubenkalović tja. Ker ga niso pustili v hišo, je čakal na dekleta na cesti blizu hiše. Ko je prišla Marija od šivilje, je streljal na njo in nato pobegnil. Kmalu pa se je vrnil, kakor da ga kliče prelita kri. Tedaj so ga orožniki vkleinili in odpeljali na orožniško postajo in potem v Radovljico.

Zločinec je po dejanju pokazal neverjeten cinizem. Izjavil je, da njega čaka tri leta zapora. Ranko Kubenkalović je prišel v Begunje brez šolske izobrazbe. Tukajšnji šolski upravitelj ga je poučeval in mu izdal izpričevala in odpustnico osnovne šole.

Zločin je pretresel ves kraj. Ljudje sočustvujejo z ubogo žrtvijo in hudo prizadetimi starši.

PROTI SONČNIH PEG?
ORISOL CREME!

Pisma Primskovskega gospoda

Uvod.

Narod, ki svojih velikih mož ne časti, jih ni vreden. Med te spada brez dvoma pokojni župnik g. Jurij Humar, znan pod imenom »Primskovski gospod«, ki je bil rojen l. 1819 v župniji Mekinje pri Kamniku in je umrl l. 1890 kot župnik na Primskovem pri Litiji. Glavne življenjske podatke o njem je prinesel »Slovenec« 8. sept. 1932, obirneje pa »Zg. Danica« l. 1891. Bil je to izreden mož, ki je s pomočjo magnetizma neštetim pomagal k zdravju, a tudi drugače na vse načine pomagal, kolikor je mogel. Zato ni čuda, da se je spomin nanj tako živo ohranil med ljudstvom, zlasti v krajih, v katerih je bival in deloval, dočim v slovnstvu najdemo o njem primeroma redke sledi.

Tej vrzeli naj vsaj nekoliko odpomore objava pisma, ki jih je pisal Humar (odslej bom podpisani za to ime vedno rabil kratko H.), svojim sorodnikom v Mekinjah, ki jih še sedaj nekaj hrani. Ko so mi letos ta pisma prišla v roke, sem se takoj odločil, da ž njim seznanim Slovence, videč, kako bodo ta pisma osvetlila sliko H.-ja in kako bodo hkrati nudila tudi dušno korist in bi bila torej njih objava po eni strani čin pietete do velikega moža našega naroda, po drugi strani pa velika korist za dobro misleče. Med prepisovanjem pisma sem se sicer spomnil zgodbe o Savlu, ki je hotel zvedeti od že umrlega Samuela svojo nadaljnjo usodo in ga je zato dal poklicati iz onega sveta. Samuel se je Savlu res prikazal, a prva njegova beseda je bila: »Zakaj si mi delal nepokoji, da sem bil zbujen?« (I. Krlj 28, 15). Tako sem

si mislil, bi morda tudi meni zaklical doli z nebes pokojni H., znan po svoji izredni skromnosti in ponižnosti: »Zakaj me ne pušči pri miru?« in bi mi poslal svoj »veto«. A upam, da bi ga hitro razorožil, če bi mi povedal, da pri objavi njegovih pism ni namen, streči goli radovednosti, ampak da gre v prvi vrsti za božjo čast in za blagor bližnjega, ker bi se s tem vsaj nekoliko moglo pomagati tudi bližnjemu. Kajti poleg poročil o ozdravljenju je ni misli, ki bi jo H. tolkiral ponavljal kot ta: ljubimo Boga čez vse, svojega bližnjega pa kot samega sebe in skušajmo mu z ljubeznijo do Boga pomagati, kjer in kadar moremo; dokaz, kako globoko je H. pojmoval in udeležoval postavljeno ljubezni! Če bi mi to sedaj razložil, sem prepričan, da bi brez obotavljanja dal svojim pisemom potni list v javnost, in bi se mi ne bilo treba bati, da bi se njegov duh zmaščeval nad menoj, kakor se je baje Tutankamen nad tistimi, ki so segli v njegov grob.

K lažjemu umevanju pisma naj pripomorejo še sledeče opombe. Pisana so vsa v slovenskem jeziku, toda z latinico niti eno, kar jih je ohranjenih. Prvotno jih je sicer H. pisal z latinico, a njih velik del je zgrešil svoj namen: nepoklicani so pisma odpirali in jih metali proč. Zato je segel po cirilici in kesnjeje, da bi bil še bolj zavarovan, tudi po sanskritu, pri katerem si je pa par črk prikrojil po svoje (n. pr. črko š), da niso bile črke preveč okorne. Poslal je sorodnikom obojno abecedo, in tako ti še sedaj primeroma dobro berejo sanskritsko pisavo. V nekaterih pismih je samo ene vrste pisavo, v drugih je pa obojna namešana: nekaj cirilice, nekaj sanskrita. Prav to pa je bila zame ovira, ker sem bil pri branju sanskrita vezan na tujo pomoč. Je še nekaj pisma, ki jih iz istega vzroka še nisem mogel pripraviti za tisk; upam,

Milijonska škoda po povodnji

150 km² sveta pod vodo - Prizadeto Barje, Vrhnika in Borovnica

Ljubljana, 29. maja.

»Kaj nam pomaga regulacija Ljubljane? Gospoda trdovratno drži zatvorne zaprete, ko nam voda vdira v domove! Plačujemo za čiščenje javnih jarkov! Že več let jih niso iztrebili! Take in slične pritožbe je čul Vaš poročevalec, ko si je včeraj v nedeljo dopoldne ogledoval povodenj na Barju in v vrhniško-borovniški ravnini. Poplavljenosti so obupani, kajti uničeni so vsi poljski nasadi, ki so jih dosegle razlité vode. Še huje je to, da bo voda stala še nekaj dni in da ne bodo ljudje mogli nadomestiti uničenih nasadov z novimi. Uničeni so krompir, fižol, koruza, ječmen, rž, pesa in proso. Zgodnja ajda ne bo obrodila. To je na vseh krajih, ki so prizadeti po povodnji. Ljudje obupajo, ker so si svesti, da bodo letos trpeli veliko pomanjkanje. Pomoč je nujna in je treba, da bi se oblasti čim prej zganile in pričele s pomožno akcijo.

Na Barju

se nudi opazovalcu žalostna slika. Že ob Ižanski cesti so hiše, ki so obkoljene z vodo. Po njih vrtovi stoji do pol metra visoko voda, ki je iz bližnjih, neiztrebljenih jarkov. Otroci svoje veselje. Racajo bosonogi po vodi in se prepevajo po splavih, narejenih iz več desk. Gospodarija pa obupani zro in motre, kako se vode prelivajo.

Tako katastrofalne pomladanske poplave Barjani že kmalu ne pomnijo. Najhuša povodenj je bila leta 1895, pred potresom. Takrat je Ljubljana segala pri Františkanskem mostu prav do vrha oboka. Poplavila je »rude in Trnovo in je bilo sploh Barje spremenjeno v veliko jezero. Jesenske huje povodnji so bile leta 1923 in 1928. Takrat so vode stale celo po 14 dni. Za Barje je tudi usodno, da se voda ne more naglo odtekat in tudi že itak močno napojena barjanska zemlja je ne more več vsrkavati.

Črna vas in Havptmanica sta še vedno pod vodo. Voda je vdrla v 20 hiš in stoji tam do pol metra visoko. Ceste, tako Perruzijeva pot, glavna cesta od Mokarja proti Podpeči skozi Črno vas in še drugi stradoni so še danes pod vodo. Promet je oviran. Mlekarnice vozijo iz Črne vasi mleko na dolnoli do suhega in od tam ga nosijo v jerbash do Ljubljane.

Mestna občina je včeraj nakazala mnogim posestnikom v Črni vasi več kg suhe krme. Razdelila je 5600 kg med živinorejce, ki nimajo stare krme in so že dalj časa pokladali živini svežo kldjo.

Obupen je tudi položaj našega kmetovalca v vrhniško-borovniški ravnini. Ljubljana pri izviru v Retovju silovito bruha vodo na dan. Na uro go bruhne nad 100.000 litrov. Silno bobnenje je čuti daleč na okrog. Že takoj pod Vrhniko se je Ljubljana po zadnjih nalivih razlila po travnikih in njivah. Še danes stoji po nekod 5 metrov nad normalo.

Vsa vrhniška ravan

na obeh Ljubljanih bregovih je poplavljen. Po poljih pa so se razliti tudi vsi njeni desni in levi pritoki. Bistra in Borovniška sta se prav tako na daleč razlili. Pod vodo je do 100 kv. km.

Take pomladanske povodnji Vrhnika in drugi

Jugoslovanski protituberkulozni kongres 1934

Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani je na letošnjem običnem zboru Jugoslovanske protituberkulozne lige, ki združuje vse protituberkulozne lige v državi, predlagala, da se prihodnje leto vrši I. jugoslovanski protituberkulozni kongres in sicer v Ljubljani, ki naj postavi enotne smernice za pobijanje tuberkuloze v vsej državi. Predlog lige je bil sprejet in je bilo sklenjeno, naj se protituberkulozni kongres vrši v mesecu maju ali juniju 1934. Organizacija kongresa je bila poverjena Osrednji protituberkulozni ligi, deloma zdravnikom-specialistom iz dravske banovine. Kongres naj bi obsegal iz dveh delov in sicer naj bi prvi dan imel kongres bolj poljudno-propagandni značaj, naslednji dnevi pa naj bi služili predvsem reševanju medicinsko-strokovnih vprašanj. Glavna naloga kongresa bi bila, da se protituberkulozno delo vseh faktorjev, ki imajo skrb za ljudsko zdravje, spravi v sistematičen sklad in določi enotne smernice in načrt glede pobijanja tuberkuloze. Brezdvomno so taki kongresi velike važnosti za smotreno delo, ker imajo namen določiti delo vseh zdravstvenih oblasti, kakor tudi privatne iniciative po enotnem načrtu. Kongres naj pda tudi pregledno aliko o razvoju medicine na polju fitzeologije.

Da obstoja potreba po prireditvi kongresa, je najboljši dokaz to, da so se na prvi poziv lige takoj odzvale vse protituberkulozne lige v državi ter da so misel kongresa pozdravili tudi vsi odlični zdravniški-specialisti za tuberkulozo v naši

prebivalci že 20 let ne pomnijo. Pomladanska povodenj ne bi bila tako katastrofalna, če bi nastopila marca ali aprila meseca, ko še niso bile njive obdelane. Ogromna je škoda tudi na travnikih, ker je voda nanesla velike množine blata in s tem travo zamazala. Trava bo ob košnji vsa prašna in manjvredna. Glavni pridelki vrhniškega in ostalega kneta, kot krompir, fižol, koruza in žita, so uničeni. Huda stiska je za krmo. Mnogi kmetje ne morejo kositi sveže krme, ker so njih travniki poplavljeni.

Najhuše so prizadete nekatere vasi v bližini Vrhnike. Lepe Bevke so od vseh strani obdane z vodo, ki dosega do 4 m. Promet je ustavljen. Že tri dni Bevkani nimajo zveze z ostalim svetom. Vozovni promet je nemogoč. V dolini se vozijo. Slična usoda je zadela Blatno Brezovico, ki kot otok moli iz jezera. Ljubljana je prestopila strugo in se razlila po ravnini že v petek jutraj. Od 7. do 9. dopoldne je narasla kar za 1 in pol m visoko. Ipozneje pa je dosegla celo 3 m. Zveza z Vrhniko je zaradi povodnji nekoliko ovirana, ker je tu tinitam cesta pod vodo. Banovinska cesta proti Bevkam in Logu pa je popolnoma pod vodo in je tu promet ustavljen.

Tudi borovniška ravnina je pod vodo.

Ves poplavljeni teren na Barju in Vrhniki obsega nad 150 km². Danes so vsi poplavljeni obupani, ker noče nastopiti lepo vreme. V nedeljo ob 4. jutraj je nehale deževati. Bila je lepa nedelja. In takoj so začele vode vpadati, sicer počasi, kar je kmetu dajalo nekoliko več upanja, da povodenj vendarle ne bo tako katastrofalna. Danasnje slabo vreme z dežjem pa je povzročilo, da so vode še počasneje padale. Od sobote jutraj do nedelje je še padlo 10,8 mm dežja, tako, da je letos padlo v majniku že 263,2 mm. Rekord, ki ga ne dosežejo nekateri kraji niti v deževnih mesecih jeseni.

Poplave pa niso povzročile samo škode na poljih in travnikih, marveč so

pokončale tudi ves zarod poljske divjačine.

Race in jerebice so zapustile svoja gnezda. Zajci so se morali umakniti v višje kraje. Tudi zajčji zarod mnogo trpi.

Ljubljana je danes v mestu precej padla, približno za 30 cm. Sava nasprotno ni povzročila večjih povodnji. Le na nekaterih krajih je prestopila bregove. Huješe povodnji so tudi po mnogih krajih na Dolenjskem.

V spodnjem toku pri Zalogu ni Ljubljana povzročila tako ogromne škode kot na Barju in pri Vrhniki. Na obeh bregovih je Ljubljana poplavlila le travnike. Zato je samo na travi precej škode, dočim poljski nasadi niso bili dotaknjeni, ker stoji njive povsod nekoliko višje. Vrtovi okoli delavskih hiš pri Jaklovi strojnari v Zalogu so bili poplavljeni. Popolneje je bilo opažati naglo padanje Ljubljane. Cesta iz Zaloga proti Lazam je prosta.

Koliko je cenjena škoda na Barju in v vrhniško-borovniški ravnini, za enkrat ni mogoče točno določiti. Posebne davčne komisije bodo škodo cenile, da se potem odpiše poplavljenem zemljirina. Zatrjujejo, da bo škoda znesla približno do 1 milijon Din.

državi. Poseben odbor specialistov-fitzeologov, ki so se letos združili v posebno Združenje, bo pripravil medicinsko-strokovni program kongresa.

Vse zdravstvene ustanove in privatnike, ki so bili predhodno obveščeni, da se prvi jugoslovanski protituberkulozni kongres vrši mogoče že v letošnjem letu, obveščamo tem potom, da se bo kongres izvršil v letu 1934. O pripravi za kongres bomo poročali od časa do časa v časopisu.

Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani.

Velik požar v Splitu

Split, 28. maja.

Snoči, kmalu po šestih, je čuvaj »Hajdukov« igrašča zapazil ogenj v starih klubskih prostorih »Hajduka«. Ker je pihal močan jug, klubski prostori pa so bili leseni, se je požar z veliko naglico širil. V kratkem času je ogenj zajel vse poslopje. Bila je nevarnost, da se vname tudi nova lesena ograja igrašča, kakor tudi novi »Hajdukov« dom, ki je zgrajen v neposredni bližini starega. Gasilci niso več mogli rešiti starega poslopja, pač pa so se trudili, da požar lokalizirajo, kar se jim je po dvurnem gašenju posrečilo. Stara klubova zgradba je zgorela do tal, ogenj pa je uničil vse klubove rekvizite, ves arhiv in veliko število trofej, ki si jih je »Hajduk« v teku svojega 20 letnega uspešnega športnega delovanja pridobil. Škode je okrog 80.000 dinarjev.

Lovrenc kar ni mogel spoprijazniti z mislijo, da bi kdo mogel na tak način ozdravljati. (Prim. VII. pismo!)

H. je svoje krstno ime v pismih najraje podpisoval Oratimar, kar naj bi bilo isto kot Oroslav, torej slovanski prevod besede Jurij (kmet).

Kjer sem vedel kako nejasno mesto komentirati, sem to storil v opombi, ki sem jo pripisal; opombe so vse od mene. Pisma sem uredil kronološko, kolikor je bilo to mogoče, a pri nekaterih brez datuma je sploh nemogoče določiti, kdaj so bila pisana.

Fotografije H.-ja doslej ni bilo mogoče izslediti. Nekoliko upanja je, da bi se dobila v Dolini pri Trstu. Tam je namreč 24. julija 1900 umrl tamniški župnik in č. kanonik g. Jurij Jan, rojak in sošolec H.-jev. On je imel sliko, na kateri so bili fotografirani sošolci, med temi tudi H.; vprašanje je seveda, če se slika že ni izgubila. Naj pa ta pisma podajo fotografijo plemenite duše H.-ja, ožarjene od nadnaravne lepote čiste ljubezni do Boga in nesebične ljubezni do bližnjega. Kakor mi je pripovedoval neki sorodnik H.-jev, ki je bil nekaj let pri njem, je H. v pridigar vedno zopet in zopet naglašal dolžnost ljubiti Boga in bližnjega; isti duh veje tudi iz njegovih pism. Ker je tako ljubezen tako redka, je nje konkreten izraz na H.-ju tembolj zanimiv, zlasti dandanes, ko na vsak korak srečavamo neko bi rekel stično brezčutnost do bližnjega, ki ji je bližnji primeroma toliko kot blato na cesti in vidi bližnjega le, kadar ga rabi v svoje sebične namene. Zato naj Primskovski gospod po teh pismih zopet oživi med nami in užiga še po smrti ogenj čiste ljubezni do Boga in do bližnjega!

V Mekinjah, sredi maja 1933.

Župnik V. Cadež.

Ljubljanske vesti:

Zastrupljenje treh železničarjev

Ljubljana, 29. maja.

»Ponedeljski Slovenec« je poročal o zastrupljenju treh železničarjev: 54 letnega voznega mojstra Franca Rožiča, 53 letnega voznega pregledovalca Ivana Tomca in 30 letnega Valentina Droboža, ki so na kolodvoru našli nekaj metilnega alkohola, ga izpili ter se smrtno nevarno zastrupili. Rožič je za zastrupljenjem že umrl. Po Ljubljani se je raznesla govorica, da so ti trije železničarji špirt ukradli. Resnici na ljubo moramo ugotoviti, da so vsi trije železničarji pošteno ljudje ter da alkohola niso ukradli, temveč, kakor je večeraj ugotovila uradna komisijaska preiskava, dobili na pošten način, oziroma vsaj ne na nedopusten način. Neka trdka je namreč naročila vagon, to se pravi cisterno, metilnega alkohola v industrijske namene. Podjetje je cisterno že izpraznilo, le na dnu cisterne je ostalo še nekaj alkohola, na katerega pa trdka ni več reflektirala. Omenjeni trije železničarji so se tega alkohola polastili, saj ni bil

last nikogar, in v domnevi, da ta alkohol ni strupen, ga tudi pili.

Stanje obeh ostalih železničarjev, Tomca in Droboža, se je v bolnišnici, kjer sta na internem oddelku, večeraj znatno popoboljšalo in zdravniki upajo, da bosta oba okrevala. Tudi se obema znatno boljša vid, ki je bil v največji nevarnosti.

Ta nesreča pa ima še svoj pomen. Ljudem naj bo namreč v svari, naj ne pijejo metilnega alkohola, sploh ne alkohola, ki ga ne poznajo. Tudi šmarnica, izabela, banaško otelo vino in sploh vino necepljenih trt utegne v nekaterih okoliščinah, zlasti če je zaužito v večjih količinah, imeti podobne učinke. Če pa pije vna navajen človek šmarnico, se more prav tako zastrupiti ali vsaj ogrožiti svoj vid, tudi če pije manjše količine. Etalni alkohol, ki ga vsebujejo zdrave alkoholne tekočine, sicer ni strupen, v večjih količinah in bolj koncentriran, na primer v obliki močnega žganja, pa po svojem učinku na človeško zdravje ne zaostaja mnogo za svojim bratom — metilnim alkoholom.

hišni posestniki, ki nimamo plačanih hiš, samo odobravamo, in po zgledu teh bomo postopali tudi mi, kadar bomo imeli hiše plačane.

Nadalje moramo priznati, da g. obč. svetnika Tavčarja osebno ne poznam. Zato tudi ne vem, ali je to pri njem v navadi, da članke, ki so namenjeni njemu, čita samo deloma. Da mojega ni prebral v celoti, sklepam iz tega, ker se vedno trdi, da sem član zadruge »Stan in doma«. Povdarja tudi zelo rad garancijo mestne občine tej zadruzi, da si danes še ni imela nikake zube pri tem, zato je pa izračunal izgubo kar za 22 let naprej, kar zneso točno toliko kakor izguba pri mestnih hišah samo v letu 1931. Vprašanje pa je, če bo to zgubo mestna občina tudi res kdaj utrpela.

Zato pravi g. Tavčar, da naj bi jaz raje svoje gospodarsko znanje založil za zadruge »Stan in doma«, da ne bi stroški pri gradnji teh hiš po nepotrebnem narasli od proračunjenih 1.815.000 Din na 2.471.343 Din. Torej za 656.343 Din. Jaz pa pravim, da se g. Tavčar v tem slučaju ni obrnil na pravi naslov in sicer zato ne, ker nadzorstvo pri gradbi teh treh hiš slučajno ni bilo poverjeno meni, temveč mestni občini.

Ne razumem pa, kaj misli g. Tavčar s tem, ko pravi: »Neodpustno je, g. Kos, da se postavljate v pozicijo pridobitnega hišnega posestnika, ko ste vendar kot zadružnik sodelovali pri sicer hvalevredni stanovanjski akciji, ki naj bi bila izrazito socialnega značaja.« Kar pa zadeva hvaležnost napram občinski upravi, bodite prepričani g. Tavčar, da sega ravno tako daleč kakor dobrota. Toda zdi se mi, da ni niti ene niti druge preveč, zato pa Vam tudi ne bom v nobenem oziru ostal ničesar dolžan.

Janko Kos.

Nezadostno zavarovana Ljubljana

Ze večkrat smo povdarjali, da je ljubljanska reševalna postaja vse premalo oskrbljena. Zlasti pa je število reševalnega in gasilskega moštva daleč premajhno in ne ustreza niti skromnim zahtevam, kakor jih navaja osekutek novega gasilskega zakona. Nočemo dolžiti mestne občine, ki je zadnja leta res precej žrtvovala za poklicno gasilstvo, vendar pa moramo v splošnem interesu in v interesu javne varnosti zahtevati, da se število poklicnih gasilcev in reševalcev zviša, ker je dosedanje število 18 daleč premajhno. Tudi ima reševalna postaja premalo reševalnih avtomobilov in sedanji trije ne zadostujejo več. V nedeljo na primer so imeli ljubljanski reševalci samo z reševanjem ponesrečencev in prevažanjem bolnikov ogromno dela in s^o delali skrajno naporno. Bile so nekatere ure, ko ni bilo v garaži niti enega reševalnega avtomobila, ljudi pa je dvojce, troje. V kakšni zadregi bi bila Ljubljana, recimo, da bi, česar Bog ne da, izbruhnila sedaj kakšna elementarna katastrofa, na primer velik požar? Moramo reči, da je Ljubljana sedaj daleč premalo zavarovana pred nesrečami, kljub veliki pokritovalnosti slabo plačanih poklicnih gasilcev. Mestna občina bo morala — rada ali nerada — kaj kmalu povečati število poklicnih gasilcev in reševalcev, pa tudi nabaviti vsaj še en reševalni avto. Že v cloveških in socialnih razlogov je treba povišati število gasilskega moštva, saj vendar ti ljudje, ki so po večini sami družinski očeti, ne morejo biti noč in dan na nogah!

Štedim
Gradim
Kupim

govoril Wells, ki je dejal: Uživali smo brezkončno gostoljubnost, in sicer v enem izmed najlepših krajev, kar smo jih kdaj videli... Za tem je povabil delegat škotskega Penkluba vse prisotne, naj se udeležijo prihodnjega kongresa, ki se bo vršil v njegovi domovini. Njemu je sledil katalonski delegat, ki je dejal, da je danes njegov narod osvobojen, zato je iskreno vabi za leto 1935. svetovno Penklubo v Barcelono. Za leto 1936. pa — je naglasil italijanski delegat Marinetti, jih prikaže Rim...

Ludwigovo pismo. Zadnji dan kongresa je dopislo v Dubrovnik pismo nemškega pisatelja Emila Ludwiga, ki navaja sledeče razloge za izstop iz domačega Pen kluba:

1. Nemški Pen klub je poslal kot svoje delegate v Dubrovnik ljudi, ki s svojimi deli in besedami pobijajo mednarodne ideje, katere so ističasno osnovne ideje Pen klubov. 2. Nemški Pen klub je izključil iz svoje srede odlične člane in sicer radi njihovih načel. 3. Nemški Pen klub, ki bi moral biti varuh svobode, niti s prstom ne gane za desetstisoče nemških državljanov, ki ječe v zaporih le zato, ker mislijo drugače kakor sedanji vladodržci, ali pa celo le zato, ker pripadajo drugi rasi... 4. Nemški Pen klub je dopustil, da je bil z uradne strani vržen madež na dela nemških avtorjev, kateri so prvi po vojni znali interpretirati nemško dušo in značaj povojnega časa. Izgnani so preko mej. Dela Heinricha in Thomasa Manna, Remarque-a, Tolerja, Zweiga, moja itd., katere je čital ves svet, so bila javno zažgana... Nemški Pen klub je tako dokazal, da nastopa proti onim idejam, radi katerih se je po vojni osnovala ta organizacija v korist mednarodnega duha...

Gostje dubrovnškega kongresa so se razdelili v tri skupine, katerih sleherni bo vodil po eden izmed jugoslovanskih centrov. Tako bo belgrajski center vodil svoje goste skozi Cetinje v južno Srbijo do Peči in Prizrena, od tu pa skozi Srbijo v Beograd. Zagrebški center ima smer na Mostar. Sara-

Kaj bo danes?

Drama: Zaprt.
Opera: »Andre Chenier«, Red A.
Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Du-najska c. 6, in mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9.
Kino Kodeljevo: Ob 20.30 »Quo vadis?«. Znižane cene.

Slamičev centik prebiram.
premišlujem in izbiram.
pa pokažem, kar mi všeč je,
stegno naročim teleče!

© Premrl Stanko je priznan slovenski skladatelj svetnih in cerkvenih zborov, znan pa je tudi po celi naši domovini kot odlični igralec na orglah. Na tem kraljevskem instrumentu sodeluje tudi na petkovem koncertu Glasbene Matice ljubljanske v stolni cerkvi sv. Nikolaja. Izvajal bo Hladnikov slavnostni preludij v c-duru. Janez Hladnik je bil odlični orglavec, ki je z mojstrsko tehniko obvladal orgle. Najtežje skladbe svetovne literature je na prvi pogled z lahkoto dovršeno izvajal, zato so tudi njegove orgelske skladbe izredno lepe in veličastne. Njegov Preludij v c-duru je kakor nalašč za pompozno uvod v resen cerkven koncert. Poleg tega izvaja mons. Stanko Premrl še Bassanije Larghetto in Bachovo skladbo In dulci júbilo. Ostali del koncerta obsega 8 Gallusovih zborov, ki jih izvaja pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča. Petkov koncert je poslednji koncert Glasbene Matice v letošnji sezoni, zato še prav posebno opozarjamo na njega. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjižarni!

© Občni zbor Osrednje protituberkulozne lige v Ljubljani se bo vršil letos 11. junija ob 10. dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Na občnem zboru bo podal izrpen referat o stanju tuberkuloze v dravski banovini in stvil predloge za preprečevanje in zdravljenje tuberkuloze docent dr. Ivan Matko. Poleg tega bosta na dnevnem redu tudi dve predavanji zdravnikov-specialistov gg. dr. Franjo Neubauerja in dr. Franca Debevea. Liga je povabila na občni zbor zastopnike vseh zdravstvenih oblasti in korporacij. Vabimo pa tudi zastopnike vseh humanitarnih in sportnih društev, da se udeležijo občnega zbora lige in dobe tako vpogled v delo in naloge protituberkulozne organizacije. — Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani.

Do petka

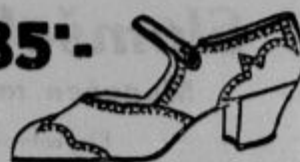
zvečer oddane obleke v kemično čiščenje, plisiranje, barvanje, pranje in svetlolikanje perila izgotovi sigurno do BINKOSTI

tovarna Jos. Reich

© Prepovedane tivolske poti. Prejeli smo: Ni res, da sem dal postaviti razne tablice na javnih potih, ki vodijo do mojega hotela Bellevue, v vsebino, da so te gozdne poti dostopne samo hotel-skim gostom, kakor tudi ni res, da so take tablice ne samo na poti sredi samotnega gozda pod šišenskim vrhom, temveč tudi na poti za Kozlerjevskim zidom. Res je namreč, da gre le za pot, ki gre po mojih parcelah št. 478 in 478/5 k. o. Sp. šiška in le na teh izključno mojih parcelah sem dal postaviti nekaj tablic. Res je, da ta pot ni bila nikdar javna, marveč da je bila dovoljena nje uporaba samo precario modo in do predelica od prejšnjega lastnika Ivana Koslerja. Res je, da so leta 1904 zahtevali Koslerjevi dediči, t. j. moji posestni predniki od mestne občine, naj se ta okolnost tudi pismeno zabeleži, na kar je mestna občina ljubljanska dne 20. XII. 1904 pod št. 41.186/04 izdala pismeni reverz, v katerem priznava, da ji ne pristaja nobena služnostna pravica poti ali hoje po omejenem svetu in izjavlja, da je pripravljena to pot na vsak poziv na svoje stroške zapreti. Res je tudi, da sem kupil jaz svet, na katerem stoji hotel Bellevue, čist in brez bremen v zaupanju na zemljiško knjigo in da se zato po pravu smatram za popolnega in neomejenega lastnika kupljenega posestva. Res je, da te tablice ne morejo škoditi mojemu hotelu, ker so obiskovalci mojega hotela vedno dobrodošli in jim je dostop vedno dovoljen. — V Ljubljani, dne 29. maja 1933. — Pero Šterk, hotelir in občinski svetnik.

© Klavirski večer gojencev prof. Antona Ravnikarja bo v četrtek dne 1. junija 1933 ob pol 7 zvečer v Filharmonični dvorani. Nastopijo gojenci Zija Peter, Jug Majda, Bradač Zora, Adamič Bojan, Sone Zora, Menardi Pia, Kane Pavla. Gojenci Adamič, Menardi in Kane igralo več skladb na dveh klavirjih z prof. Tonetom Ravnikom. Vsi navedeni gojenci so iz njegove šole. Ravnateljstvo vladno vabi starše gojencev, gojence same in vse

85°

Rjavi ali črni damski boks čevlji.

Ant. Krisper

Mestni trg 26 Ljubljana Stritarjeva ul. 1-3

občinstvo na posej klavirskega večera. Vstopnina je prosta proti nakupu sproveda, ki se dobi za 2 dinarja v knjižarni Glasbene Matice.

© G. prof. Vinko Marinko izjavlja: »Cenjeni g. urednik! Z ozirom na poročilo, pridobeno o zadnjem občnem zboru Proforskega društva moram precizirati svoje stališče glede dveh točk: 1. V svojem predavanju nisem napadal mladino, češ, da sili v separatizem in komunizem. Nimam srca, da bi mladino napadal. Opozarjal sem pa na nedostatk sedanjega vzgojnega sistema v naši srednji šoli, ki ga delam v veliki meri odgovornega za zablode današnje mladine. 2. Kar se tiče čitank g. Solarja in tov., nisem niti enkrat rekel, da je »premalo patriotična«. Grajal sem, da ta čitanka, kakor sploh naše čitanke, ne nudi snovi za dobro državljansko in socialno vzgojo. To je pa nekaj drugega. 3. Res je, da me je gn. dr. Plakernikova napadla brez povoda. Občni zbor se na njen protest sicer ni oziral, zadeva pa zame s tem še ni končana. Zahvaljujem se Vam za objavo teh vrstic. Z odličnim spoštovanjem Vincenc Marinko, profesor.«

© Kap je zadel večeraj popoldne okrog petih nekega Zvoljka, doma iz Nove vasi. Peljal je po Viču vozček, pred milarno se je pa nenadoma zgrudil mrtev na tla.

© Dve žrtvi nedeljskih pretepoz. Običajni dogodek ob nedeljah so žal pri nas fantovski in gostilniški pretepi. V neki gostilni na Dolenjski cesti so neki gostje pretepli 45 letnega provizijskega potnika Josipa Gašperja iz Galjevice in ga poskodovali po glavi in hrbu. — Na Blečem vrhu v občini Polci pri Višnji gor. pa so v nedeljo fantje pretepli 24 letnega posestnikovega sina Josipa Zagarja in ga poskodovali na glavi.

© Prijet tat. V nedeljo je policija aretirala 24 letnega bivšega natakarja Franca Križaja, ker je okradel svojega sstanovaleca, tudi natakarja, na Sv. Jakoba trgu. Ukradel mu je več blaga in drugih predmetov v vrednosti približno 4000 Din. Križaj je bil celo toliko predrzen, da je prišel sam na stražnico in se tam kregal. »Kaj pa sprašujete za meno?« Na stražnico so mu seveda takoj napovedali aretacijo: »Kar pri nas boste ostali!« Križaj je moral pokazati, kam je spravil blago, namreč v skladišče pri Figovcu. Policija je res tam našla vse pogrešano blago in ga vrnila lastniku, tako da ne trpi nobene škode. Križaj sam pa je moral na sodišče.

© U. F. nogavice ter razne res trpežne svilene, flor in kratke nogavice ima trvdka Miloš Karničnik, Stari trg.

© Specijalno izbiro modnih hlač in pumparc dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

Novo mesto

Akademski pevski zbor bo priredil v petek 2. junija ob 8 zvečer v dvorani Prosvetnega doma koncert. Izvajane bodo izključno skladbe našega skladatelja Antona Foerslerja. Po uspehih, ki jih je ta zbor dosegel na svojih nastopih z istim programom, ni treba, da še posebej priporočamo Novomeščanom in okolčanom, da sežejo po vstopnicah, ki so v predprodaji v trgovini Košir.

Krani

Stilni koncert Akademskega pevskega zbora, ki bo v četrtek, 1. junija v dvorani Narodnega doma, bo brez dvoma višek letošnje glasbene sezone. Ta zbor, ki je z lepimi uspehi absolviriral koncerte z istim programom po vseh večjih centrih Slovenije, je dosegel letos izredno umetniško višino. Vse ocene soglašajo, da je eden najboljših zborov v državi. Opozarjamo občinstvo, da si pravčasno preskrbi vstopnice, ki se dobe v trgovini Hlebs.

Koncert gojencev realne gimnazije, ki se je vršil v nedeljo dopoldne, je privabil dokaj hvaležnega občinstva. Po pozdravnih besedah g. direktorja dr. Dolarja, v katerih je podčrtal važnost glasbene vzgoje, se je razvil koncertni program hitro in disciplinirano. Vse točke, tako orkestralne kakor zborovske, so bile srečno izbrane in prav dobro podane. Ni zaman trud, ki ga polaga g. prof. Švirkarič v glasbeno vzgojo mladine in nadejamo se, da bodo ti koncerti vedno popolnejši in privlačnejši. Sodelovala sta tudi učitelja Glasbene šole, tako, da je bila pestrost sporeda še večja. Odobranje je bilo po vsaki točki veliko. G. prof. Švirkariču u uspehu čestitam.

Kulturni obzornik

Vesti iz Dubrovnika

Resolucija. Po znanem prerekanju med penklubskimi delegati je bila končno sprejeta druga, ostriša resolucija, katero pa je eksekutivni odbor dokaj omilil. Glasi se: Kongres Pen klubov, ki se je sestel v Dubrovniku dne 26. maja 1933. leta, je mnenja, da pomeni uničevanje knjig domačih in tujih avtorjev, kar se je nedavno dogodilo, dejansko intoleranco in atentat na osebno svobodo pisateljev in predstavnikov duha. To ničevanje se je vršilo radi svobodnih misli teh intelektualcev; zato je obsojamo pritisk, ki se izvaja nad temi razumniki. Radi imenovanega meni kongres, da je njegova dolžnost, da opomni na plemenite principe, na katerih so zasnovani Pen klubi. Ako ti principi ne bodo držali, potem izgubi vsa federacija Pen klubov pravico do obstanka. Principi pa so sledeči: 1. Obramba pravice duha v vsakem slučaju. 2. Zbliževanje narodov intelektualnim potom, posebej z literaturo. 3. Gornji dve točki obsojata vse, kar bi moglo motiti pravice duha ali zbliževanje narodov, zlasti pa obsojata verske in rasne predsodke ter narodne fanatizme. — Ti principi so jedro Pen klubov... in člani vseh centrov bodo storili vse, kar je v njihovi moči, da ne bodo nikdar in nikjer pogaženi...

Poslovilna beseda. V nedeljo zvečer je bil poslovilni večer penklubovcev, katerega so se udeležili tudi nemški delegati. Med prvimi je izrekel poslovilno besedo odlični gostom dr. Izidor Cankar, in sicer v imenu vseh treh jugoslovanskih centrov. Rekel je, da naj oproste, ako ni bilo vse prav. Mi smo bili zadovoljni s svojimi gosti, toda ne vemo, kako so bili oni z nami. — Prav zadovoljni smo bili, so odgovorili vsi gostje enodušno. — Nato je

jevo, dalje do Jajca in Banjaluke in končno čez Bihač na Plitvice in v Zagreb. Ljubljanski center je odpoval s svojo skupino (v njej je tudi ustanoviteljica prvega Penkluba, ga. Dawson Scott) skozi Split na Sušak in bo prispel danes v Ljubljano. Od tu pa bo prijel izlete na Medno, Eočinj, Bled itd. — Zanimivo je, kak spominek je pripravil ljubljanski Penklub svojim gostom: Prav majhen cekarček, ribniško lončeno igračo in žepni robec iz batista, ki bo imel na kraju vst ljubljanski grb. Torej dar iz področja slovenske narodne obrti...

Mentor

(Ob koncu 20. letnika)

»Mentor« je zaključil z zadnjim zvezkom — 9. do 10. številko — svoj dvajseti letnik. Kakor vsak zvezek, je tudi ta zelo raznovrsten in zanimiv. Janko Mlakar je s svojo prvo turo na Triglav, katero je napravil s Finžgarjem, Regonom, Dostalcom in Solarjem, končal svoje gimnazijske »Spominec, ki jih je bralo staro in mlado z enakim veseljem. Baje ima pisatelj tudi že pripravljene »Spominec izza vrta« ki jih stražita dva v levje kože zavita orjaka». Radovodni smo, ali bo z njimi prihodnje leto zabaval »Mentorjeve« naročnike? — Dr. Joža Lovrenčič je napisal ob zaključku dvajsetega letnika obširen, pregleden in potreben sestavek »Mentor in njegovi sotrudniki, ob katerem vidimo, s kakimi težavami se je moral večkrat list boriti, kako je omagaval, a se le ohranil. Število naročnikov je bilo prva leta okoli 1200, leta 1930-31 se je povzpelo na 2170, letos pa jih je ostalo le še 1470. V pregledu sotrudnikov in njihovih prispevkov srečujemo odlične pesnike, pisatelje in znanstvenike z vsakokratnim naraščanjem. »Mentore« je v svojih dvajsetih letnikih res prava zakladnica zlasti sestavkov iz literarne zgodovine, jezikoslovja, vzgoje, zemljepisja in zgodovine, prirodnoznanstva in še te in one stroke. Res je, da »Mentor« vzdržuje primero s katerimkoli dijaškim listom drugih večjih narodov. Zato glejmo in skrbimo vsi, da si ga ohranimo tudi v bodoče, čeprav z žrtvami, katere so sicer v današnji stiski težke, a zato to-

liko pomembnejše, saj gre za vzgojo srednješolske mladine! — Viktor Smolej je prispeval temeljito razpravo o hrvatskem realistu Josipu Kozarcu, ki bo prišla slehernemu dijaaku prav, ko bo študiral srbohrvatsko književnost. — Dr. Lovro Sušnik opozarja v svojem članku na »Slovansko zblizanje« s praktičnimi navodili, ki jim dodaja seznam učbenikov in drugih pomožnih knjig, ob katerih naj bi se seznanjali s slovanskimi jeziki in se jih učili. — Fr. Grafenauer nam je to pot pokazal s slikami in zanimivim tekstom iz zemlje kraljeviča Marka Skopje in njegovo življenje. — Našo bridko sevrno rano nam je, kot doslej menda še nihče, pokazal Gorotaneč s spisom »Kdaj smo izgubili Koroško«. Ne bi smelo biti slovenskega človeka, ki ne bi prebral tega članka! — Prof. Silvo Breskvar nazorno in umljivo razpravlja o težnosti in »težic« svetlobe, s čimer je gotovo ustregel vsem, ki jih zanimajo fizikalna vprašanja. — Dobre pesmi so prispevali Ivo Brnčič, Mojmir Gorjanski in Miha Vihar. — »Obzornik« je s svojimi poročili o novih knjigah, z zapiski in pomenki tudi kaj pisan, da zadovolji.

Tako moremo od zadnjem zvezku dvajsetega letnika »Mentore« vsem prav toplo priporočiti z željo, da bi se tudi v bodoče lepo razvijal in da bi se krog njegovih naročnikov čim bolj razširil. — Uprava »Mentorja« je sedaj: Miklošičeva cesta 7, I. nadstropje.

★

Dr. Djuro Račić: Na obranu nauke. Jedan priglog izraživanja naše znanosti. Zagreb. 1933 — Avtor se v tej publikaciji obrača proti neznanstvenemu delu prof. dr. Sladovića, ki v »Financijskemu Arhivu« naravnost prevaja izvajanja Gastona Jézeka, a jih podpisuje kot svoja razmišljanja. Prav tako sega v izsledke drugih znanstvenikov, a jih objavlja kot svoje lastne. Račić se ogorčeno obrača od takega »znanstvenega« dela in predlaga, da bi se morali objaviti vsaj kratki pregledi onih znanstvenih del, na podlagi katerih se podeljuje doktorske časti, le na ta način bodo onemogočene tatvine tujega dela.

Prometna in tujsko-prometna konferenca na Bledu:

Važni sklepi za olajšanje tujskega prometa

Na konferenci so bili avstrijski in jugoslovanski zastopniki

Ljubljana, 29. maja.

Po predhodnih razgovorih je sklical ljubljanski aeroklub v nedeljo 28. maja v hotel Toplice na Bledu na zasebni razgovor več jugoslovanskih in avstrijskih strokovnjakov, da se medsebojno razgovore o aktualnih vprašanjih zračnega prometa in tujskega prometa sploh. Razgovor, ki ni bil oficijelen, je vodil predsednik ljubljanskega aerokluba g. Rado Hribar. Z jugoslovanske strani so se udeležili razgovora načelnik dr. Marn, podžupan prof. Jare, generalni ravnatelj »Aeroputa« *inž. Sondermajer iz Beograda, podravatelj »Putnika« *g. Perše iz Beograda, generalni tajnik Touring kluba g. Berniz iz Beograda, ravnatelj ljubljanskega »Putnika« *g. Pintar, ravnatelj Kreditnega zavoda g. Jug in tajnik avtokluba g. Sabec.***

Iz Avstrije so bili navzočni namestnik dež. glavarja v Celovcu dr. Zeintner, celovski župan inž. Piehler, generalni ravnatelj avstrijskega zrakoplovstva Deutlmoser, vladni svetnik Hofmann-Montanus iz Salzburga, vladni svetnik Scheibelbauer iz Celovca, ravnatelj avstrijskega prometnega urada na Dunaju dr. Wilhelm in gđc. Schantel za deželno zvezo v Gradcu.

Glede letalskega prometa se je načelno in sporazumno ugotovilo, da je treba čimprej ustvariti neposredno potniško letalsko zvezo Sušak—Ljubljana—Celovec—Salzburg z zvezo do Pariza, Berlina, Kopenhagne, Dunaja in Prage. Ta proga naj bi se otvorila 1. 1934. Poizkusni poleti pa naj bi se izvršili še letos poleti. S to progo bi bilo mogoče, ako odleti letalo zjutraj s Sušaka, do večera poleteti do Pariza in Kopenhagne. Zveza Zagreb—Ljubljana je kot podaljšek zveze Belgrad—Zagreb že za letos zagotovljena.

Razpravljalo se je dalje o olajšavah za prehod

čez mejo za zasebne avtomobile, avtobuse, motocikle, kolesarje, potovalne družbe in posamezne potnike. Predlagalo se je, naj bi se izdajali po zgledu Švice kratkotrajni obmejni potni listi, carina naj bi se, kakor drugod ob mejah, skupno opravljala. Izdajali naj bi se skupni potni listi za družbe. Postavili naj bi se obmejni kioski avtomobilnih in touring klubov. Ceste za daljni promet naj bi se posebej označile, kakor tudi markiral prehod skozi večja mesta. Dosegle naj bi se olajšave za meddržavne avtobusne izlete.

Govorilo se je tudi o programu za izmenjavo medsebojnih turističnih vlakov in izrazilo se je želja, naj bi se vozne olajšave recipročno poenostavile. Važna točka razgovora je bil medsebojni kliring. »Putnik« *in avstrijski prometni urad sta že pripravila promet s potnimi čeki. Temu naj bi služila kot podlaga inozemska dobroteljica, ki se nahajajo v obeh državah, s čimer bi bilo omogočeno, da se med Jugoslavijo in Avstrijo ustvari tujsko-prometna konvencija.*

S tem, da so se glavni obojestranski potovalni uradi sporazumeli, da nastavijo v svojih uradih medsebojno uradnike za propagando, je preskrbljeno, da se bo obojestranska propaganda poglobila in razširila.

Navzočni so se sporazumeli, da je treba ustvariti delovno skupino avstrijskih in jugoslovanskih prometnih in tujskoprometnih organizacij, ki naj bi ji deželni zvezi za tujski promet v Ljubljani in v Celovcu dali na razpolago svoje uradne prostore.

Prihodnje skupno posvetovanje bo v Celovcu. Ob koncu so avstrijski udeleženci, ki so si deloma ogledali krasoto Bleda in Bohinja ter izrazili priznanje nad sijajno uredbo hotela Toplice, izrazili svojo željo za ljubezni sprejem.

pridobili v tako kratkem času toliko ročnost in tako dober okus.

Prepričani smo, da je večerajšnja prireditev le še bolj utrdila sloves, ki ga ima škofijska gimnazija med našim ljudstvom, ki ve, da je zavod najboljši dom za našo učečo se mladino.

Sava naplavila utopljenca

Radeče pri Zidanem mostu, 28. 5.

V Podkrajju pri Radečah je Sava naplavila mladega utopljenca. Orožništvo, ki je bilo na utopljenca že opozorjeno, je ugotovilo, da je to 17 letni Anton Sintler, ki je 18. maja v Hrastniku skočil v Savo. Pokojni je bil rodom iz Ravne pri Boštanju. Zadnja leta se je učil mešarske obrti pri Ivanu Logerju v Hrastniku.

— Pri zastrupljenih, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfij, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef« *grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi navajajo, da pri zastrupljenih s svinčom »Franz-Josef« *voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. »Franz-Josef« *grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.***

Koledar

Torek, 30. maja: Ivana Orleanska, devica; Ferdinand, kralj.

Novi grobovi

† **Tomo Petrovec**. V Ljubljani je v nedeljo umrl v 74. letu starosti gospod Tomo Petrovec, šolski upravitelj v pokopju. Pogreb bo danes ob pol 5 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice. Blag mu spomin! Zaljubljen naš sožalje!

† **Josip Šobri**, dnevnikač drž. železnic, je večeraj po dolgi bolezni mirno v Gospodu zaspal. Pokopali ga bodo v sredo ob pol 3 popoldne. Naj v miru počiva! Zaljubljen naš sožalje!

Osebnosti

— V Rogaske Slatine sta se poročila g. Jože Koebek, šolski upravitelj pri Sv. Bolniku pri Središču in gđc. Jozica Kurbus, učiteljica pri Sv. Jurju ob Ščavnici. Iskreno čestitamo!

— Poročila sta se večeraj pri Sv. Gregorju gđc. Anica Zlatorepec, članica Marijine družbe iz Pušlega hriba in g. Janez Adamič, odbornik Prosv. društva pri Sv. Gregorju, dolgoletni cerkveni pevec in sin ugledne družine iz Gašpinovega. Želimo obilo sreče!

Ostale vesti

— Vsak obrtnik, ki mu je razvoj in napredek njegove stroke pri srcu, naj si ogleda letošnji XIII. ljubljanski velesejem od 3. do 12. junija. Tu bo našel sredstva in pota, po katerih se mora dvigniti. Spoznava izdelke, primerja jih s svojimi, vidi boljše izdelane, finejšo opremo itd. Na mestu samem se prepriča o okusu in željah interesentov, vidi kako konkurenca ustreza željam, a sam zaostaja nezaposlen. Sam bi bil kriv, če bi takih opazovanj ne umel izrabiti v svoj prid in se na podlagi opazovanja ne izpopolnil. Ni zadosti posvetiti se obrti, ni zadosti postaviti izdelke na trg. Dober obrtnik skuša svoje podjetje izpopolniti, svoje izdelke vedno bolj izboljšati, da dobi glas in mu konkurenca ne more ogroziti obstanka. Najboljša šola za spoznavanje hlb in za spoznavanje potrebe izpopolnitve je vzorčni velesejem.

— **Sedež Društva rudarskih inženjerjev ostane v Ljubljani.** Na občem zboru Društva jugoslovanskih rudarskih inženjerjev, ki se je vršil v Sarajevu, se je po dolgi debati o sedežu centrale sklenilo, da ostane centrala še nadalje v Ljubljani. Proti temu predlogu so bili edino člani beograjske sekcije. Za predsednika društva je bil vnovič izvoljen inž. Viktor Gostiša.

— **Neurea pri gradnji ceste.** Ljubljanski reševalni avto je večeraj prepejal v Ljubljansko bolnišnico 26 letnega delavca Jožeta Odlazka, zaposlenega pri gradnji ceste pri Radečah in doma iz Slavne pri Litiji. Odlazek je peljal voz za gramoz. Med vožnjo pa se je vozu zlomila lega in Odlazek je padel pod voz tako, da mu je šlo kolo čez levo nogo in mu jo zlomilo pod kolenom.

— **Občni zbor »Zveze za tujski promet v Sloveniji«** bo 8. junija ob 17 v sejni dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Ako se na določeno uro ne sestane zadostno število članov, bo skupščina pol ure kasneje na istem kraju in z istim dnevnim redom, ter se bo sklepalo brez ozira na število navzočih članov.

— **Izlet tiskarjev.** V soboto, dne 27. maja t. l. popoldne so priredili tiskarji ljubljanskih tiskarn lepo uspešno ekskurzijo v tovarno I. Bonač in sin. v Kolčevem pri Domžalah. V imenu vodstva sta pozdravila ekskurziste g. ing. Šega in komercialni vodja g. Kočevar, ki sta tudi strokovnjaško razkazala celoten obrat. Tiskarji so bili nad vso prižakanje presenečeni o tem velikem, modernem in higijenično urejenem velepodjetju, ki dela čast naši domači industriji, kakor tudi šefu g. I. Bonaču, katerega podjetje lahko tekmuje z vsakim tujim tovrstnim podjetjem v kvalitetnem oziru. — Ogled podjetja je trajal nad tri ure in si je vodstvo prizadevalo, da kar najbolj zadovolji ekskurziste, ki so bili za strokovni pouk kvalitetni prizadevanju vodstva tovarne.

— **Bivši bojovniki iz svetovne vojne** se snide-mo na binkoštni ponedeljek na Zalostni gori pri Preserju (okolica Ljubljana), kjer bo velik tabor. Spored je sledeči: 1. Sv. maša ob 10. 2. Govori (prijavljenih je več odličnih govornikov). 3. Prijateljski sestanki bojovnikov. Ker je ta dan že itak romarski dan, katerega izrazi velika množica ljudi, da obišče našo Zalostno Mater, je prav umestno, da se snidemo tudi mi bivši bojovniki in jo počastimo ter jo zahvalimo, da smo če tudi ne prav zdravi, vsaj živi prišli iz krvavih poljan. Železniške zveze so prav ugodne. Za okrepljeno je vse pripravljeno. Tudi za polovično vožnjo smo vložili prošnjo. Kakor hitro bo rešena, objavimo v časopisih. Priporinjamo, da se bo vršil odslej vsak binkoštni ponedeljek sličen tabor na Zalostni gori.

— **Miljkoviča še nimajo.** Miljkovič, tovariš belgrajskega morilca Markoviča, se še vedno skriva in ga nikakor ne morejo izslediti. Iz raznih krajev prihajajo poročila, da so ga ljudje videli, da se seveda veliko vprašanje, če je to res bil Miljkovič. Ljudje skoro v vsakem brezposelnem, ki se potika okrog, vidijo Miljkoviča. Zadnji čas pripovedujejo, da se Miljkovič skriva na Planini Biokovo v Dalmaciji. Govoril je baje v vasi Veliko brdo pod Biokovom z domačo učiteljico. Ni pa gotovo, če je bil dotični neznanec res Miljkovič. Na nogah je ves orožniški aparat, toda Miljkoviča ne morejo izslediti.

— **Birmanska darila:** zlatino, ure, najboljše nudi Jan, urar, Maribor, Glavni trg.

Mariborske vesti:

Organizacija mestnih podjetij

Začetkom junija se seli pisarna Mestnih podjetij iz dosedanjih prostorov na mestnem načelnstvu v nove povečane urade v Franciškan-sko ulico. S selitvijo bo združeno tudi nadaljnje delo na organizaciji MP, ki se je izvršila dosedaj zgolj samo v vodstvenih funkcijah, dočim je upravno organizacijo zavrla baš pomanjkanje potrebnih uradnih prostorov. V novih lokalih bo dana možnost vpostavitve nekaterih novih nujno potrebnih oddelkov uprave MP, predvsem centralne blagajne za vsa mestna podjetja. Delo na organizaciji se bo vršilo po že izdelanem načrtu postopoma, da se omogoči organičen razvoj uprave. Kot omenjeno, se bo najprej uredila blagajniška služba. Dosedaj vodi vse blagajniške posle za mestna podjetja centralna mestna blagajna, edino avtobusni promet in električno podjetje imata svoji lastni

PRI TRGANJU V GLAVI, ZOBNEM MESU IN ČELJUSTIH

z »ALGO« *dobro nadrgnite senca in tilnik, po-tem ovijte glavo s sukneno ruto, ki jo je treba namočiti v »ALGO«. Polagoma boste začutili ublažitev, ker »ALGA« *izhlapeva in odvzema s tem odvisno vročino. Zobno meso in čeljust masirajte večkrat na dan s prsti, namočenimi v »ALGO«. Po masaji ovijte obraz v volneno ruto. Ako Vas boli eden ali več zob vsled pre-piha, prehlada ali revmatizma, namočite prste z »ALGO« *in drgnite z njimi čeljust in zobno meso. Ako boli votel ali odlomljen zob, vzemi-te v usta malo žilčko čiste »ALGE«, nagnite glavo, da more »ALGA« *v zobno votlino. To ponavljajte parkrat. Navadno bolečina pre-neha že po prvem poskusu.****

»ALGA« *se dobiva povsod 1 steklenica Din 14.—.*

— **Parni kotel in parna turbina**, episal inž. Gvidon Gulič, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1927, 122 strani besedila in 105 slik. Cena vezani knjigi je 80 Din. Knjiga je namenjena predvsem našemu strojniku in obratovodji, ki ni-sta imela do sedaj nobenega praktičnega sloven-skega ali srbohrvskega pripomočka. Važna za vse strojnike je knjižica tem bolj, ker mora po za-konu napraviti izpit, s katerim dokaže svoje zna-nje, da pozna v vseh podrobnostih parni stroj ka-kor tudi parno turbino, kar pisatelj podrobno opi-suje. Konstruktivni detalji in praktična navodila naj olajšajo študij in prakso našemu tehničnemu naraščanju. Predvsem pa knjiga namerava izbolj-šati razmere v naših privatnih in državnih parnih obratih. Pisatelj opisuje v 1. delu parne kotle, v 2. delu parne turbine, v 3. delu naštevava najvaž-nejše delovne stroje z navedbo za pogon potrebnih konjskih sil. Pridejan je še slovarček slovensko-nemških tehničnih izrazov, ki je danes vsakemu obrtniku tembolj potreben, ker imamo za posa-dezne dele že domače — slovenske izraze.

— **Pri poapnenju arterij** v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz-Josef« *vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska.*

Dr. Janko Šimrak 50letnik

V ponedeljek 29. majnika je slavil svojo 50 let-nico znani katoliški hrvaški javni delavec dr. Jan-ko Šimrak.

To je zlati jubilej moža, ki ves živi za katoli-ško misel med Hrvati in ki za njo žrtvuje vse, kar ima. Kot duhovnik, gimnazijci in sedaj vseučiliški profesor ima vedno pred očmi čim lepši razvoj ka-toliške cerkve med Hrvati. Za to misel je deloval kot večletni poslanec, za njo deluje s svojim veli-kim govorniškim talentom, pred vsem pa s svo-jim pridnim peresom.

Šimrak je bojna narava, ves kar ga je. Znani so njegovi polemični članki v »Hrvatski Straži« *predvsem proti framonstvu. Sploh je dr. Janko Šimrak pravi apostol katoliškega tiska med Hrvati. »Hrvatska Straža« *mu je draga kakor punčica v očesu.**

Dr. Šimrak je tudi med Slovenci znana in pri-ljubljena osebnost. Doma iz sosednjega hrvaškega Zumberka, je imel vedno ozke vezi s slovenskim katoliškim gibanjem. Marsikje na Slovenskem ga poznajo kot govornika, saj je včasih nastopal na zborovanjih.

V zadnjih letih pa se je kar osredotočil v ka-toliškem hrvaškem gibanju, katero skromno, a pri-srčno praznuje ta zlati Šimrakov jubilej. Tudi mi se pridružujemo krogu častitajočih s slovenskim pozdravom: Bog živi Janka Šimraka še mnogo let!

Listek o Primskovskem gospodu

bo zbudil obče zanimanje. Primskovski župnik Hu-mar ni bil samo čudodelen zdravnik, ampak je kot izredno izobražen mož imel o svoji zdravilni moči tudi svojo teorijo, ki se, kakor bodo čitatelji videli, vprav presenetljivo ujema z ugotovitvami moderne vede o tako zvanih okultnih močeh, ki so duševnega, psihičnega izvora (glej najnovejšo delo o okultizmu od znanega biologa Driesha). Kar župnik Humar sodi o teh močeh, je dragocen pri-pomoček k raziskovanju teh pojavov in njihovega izvora. V njegovih pismih izvemmo tudi o jasnovid-stvu in dalekovidstvu, o prenašanju misli, čustev in hotenj na druge v daljavo, o močeh, da duša med spanjem ali dremavico telesa vrši neke funkcije v drugem kraju, o magnetizmu, sugestivnih sposob-nostih, strahovih (Spuck), o astralnem telesu in ne-štetih drugih takih fenomenih. Ljudstvo je prim-skovskega gospoda imelo za svetnika in dejstvo je, da čistot duše in telesa zelo pospešuje tako zvane okultne moči. Pisma župnika Humarja nam njihove-vega pisatelja razodevajo tudi kot krasnega človeka: vedrega, silno treznega obenem pa kot največjega človekoljuba. S kakšno nezdravo fantastično mi-stiko nimajo ta pisma ničesar opraviti.

GLEICHENBERG

Bad Gleichenberg — kopališče Gleichenberg (300 m) Štajerska.

Sezona od maja do septembra.

Sloviti zdravilni vrelci, kopanje v prirodni ogljenčevi kislini, inhalatorij, pnevmatične cel-lice. — Uspešno se zdravi: katarji, astma, enfizem in bolezni srca. — Najidealnejše okre-vališče in letovišče. — Popolen pension od 8 šilingov naprej. — Prospekte daje: PUTNIK, Beograd, Terazije 10.

Šolska prireditev na ško-lijski gimnaziji v Št. Vidu

Ljubljana, 29. maja.

V nedeljo 28. maja so pokazali učenci škofijs-ke klasične gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano, kaj so se naučili poleg obveznih šolskih predme-tov. Popoldne ob 10 so gledale prijetno presene-tili s telovadnim nastopom. Zlasti proste vaje in vaje na orodju so pokazale, da izobrazba duha ne zapostavlja telesa in da vodstvo zavoda polaga veliko važnost na zdravje svojih gojencev, katerih telovadbo vodi g. telovadni učitelj J. Arh.

Ob štirih popoldne pa so prijatelji zavezo in sorodniki gojencev, ki so se prireditev udeležili v lepem številu, naravnost uživali ob krasnem kon-certu. Pod vodstvom prof. Matije Tomca so na-stopili orkester, mešani in moški zbor ter oktet osmošolcev. Doprineso je bilo zlasti petje okleta in osmoškega zbora. Poslušalci niso vedeli, komu naj se bolj čudijo, ali gojencem, ki so si poleg rednega študija znali pridobiti tako polnost in petju in godbi, ali g. profesorju, ki je znal iz neobdelanega materialja vzgojiti tako dober zbor.

Hicari s tema dvema prireditvama je bila od-pria razstava risb učencev I. in II. razreda. Po razstavi je vodil g. prof. A. Sever. Starejši so se čudili, kako je bilo mogoče, da so njihovi sinovi

□ **Tricetrilijona dinarjev za brezposelne.** Večera zvečer je bila v mestni posvetovalnici seja širšega odbora pomožne akcije, na kateri je župan dr. Lipold podal zaključno poročilo o njenem uspehu v minulih zimih. Za brezposelne se je razdelilo od oktobra do maja skupaj Din 716.000. V gotovini se je nabralo 574.370, v blagu, kurivu itd. se je nabral za 175.000 Din vrednosti. Iz nabranih sredstev je bilo zaposlenih preko zime 162 delavcev dnevno, za mezde se je izdalo Din 376.000, dela nezmožnim je bilo izdanih 83.689 porcij hrane. Vsega skupaj se je oskrbovalo 1036 družin s 3108 člani, to se pravi, 10% vsega mariborskega prebivalstva.

□ **Nevarnost poplave je minila.** Pesnica je radi zadnjih nalivov grozila z poplavo, ki bi bila za celo dolino uničujoča. Pesniška dolina je namreč glavni dobavitelj sene in otave za Maribor in okolice. Vsa košnja bi bila s poplavo uničena. Že v nedeljo pa je začela Pesnica zopet upadati in zaenkrat je neposredna nevarnost pred poplavo odstranjena.

□ **Beli sport.** V nedeljo se bo v Mariboru igral semifinale za jugoslovansko teniško prvenstvo moštev. Nastopi zagrebški Hašk s sku-pino gospodov in dam proti tukajšnjemu ISSK Mariboru. — Zagrebčani bodo sodelovali nasled-njega dne tudi v teniškem prvenstvu Dravske banovine, ki bo s tem znatno pridobilo na za-nimivosti.

□ **Kongres plinarn in vodovodov.** Letošnji kongres Zdrženja jugoslovanskih plinarn in vodovodov se bo vršil v Mariboru.

□ **Akademski kongregacija.** Jutri v sredo ob 8 izvenckerkveni sestanek. Sodali!

□ **Iz obrtnega življenja.** Te dni je napravil mojsterski izpit iz kartonažne stroke g. Stefan Turina. To je sploh prvi slučaj mojstrskega iz-pita iz te stroke v naši državi.

□ **Konec sezone.** Letošnja gledališka sezona se je s predstavo v korist »Zdrženja gledaliških igralcev« *zaključila. Gledališka uprava ponovno prosi vse gledališke abonente in abonente na blok, da vendar poravnajo že zdavnaj zapadle obroke. Gledališče je moralo za vse abonente predstave že vnaprej plačati tantijske in takso za penzijski fond, pa pričakuje, da tudi abo-nentje zamudniki zadostijo vsaj zdaj, po za-ključku sezone, svojim obveznostim.*

□ **Prostovoljni prispevki.** Naše nedeljsko poročilo iz železniške delavnice moramo v to-liko popraviti, da so se pobirali za sportni klub med nastavljenici omenjene delavnice popolnoma prostovoljni prispevki.

□ **Steklenice razbil, vino razlil in se povrhu še ranil.** Po čudnem naključju je prišlo do pre-cej občutne nesreče v nedeljo zvečer na Alek-sandrovi cesti. Neki železničar se je pripeljal na kolesu, na hrbtu pa je nosil nahrbtnik, na-polnjen z steklenkami vina. Pred restavracijo Union pa mu je šment spodnesel kolo, padel je na hrbet ter si razbil vse steklenice. Pri tem se mu je razlilo vino, ostri stekleni drobič pa so presekali nahrbtnik in suknjo ter se mu za-rlili globoko v hrbet. Pozvani so bili reševalci, ki so mu na rešilni postaji odstranili steklo iz ranjenega hrbta ter ga obezeli.

□ **Spodaj s ciganskimi toljavci.** Orožniška patrulja iz Sv. Lovrenca na Pohorju je naletela na službenem obhodu v gozdu na tolpo ciganov, ki jih je hotela ustaviti. Cigani pa so se posta-vili po robu ter se jim je posrečilo pobegniti v goščavo. Pri spopadu je bil eden od ciganov ranjen, toda tovariši so ga odvlekli s seboj. Su-mijo, da so ti cigani identični z vlomilci v trgo-vino g. Cokla v Podvelki pri Breznem.

Pij XI. blagoslovlja svet iz Laterana

Na vnebohod je sv. oče Pij XI. obnovil star običaj, ki je bil prekinjen l. 1870, ko so se Italijani polastili Rima, in se podal iz Vatikana v baziliko sv. Janeza v Lateranu, da bi tam prisostvoval pontifikalni maši. Cerkev in lateransko palačo so za ta nenavaden obisk primerno okrasili. Z balkona, kakor tudi s sosednjih palač so visele zastave. Že v zgodnjih urah so se pričeli zbirati okoli bazilike verniki, ki bi radi prisostvovali izredni slovesnosti, toda baziliko so odprli šele ob 8. Ob stopnišču je stalo vojaštvo, da bi delalo red. Ob 8.15 je prispel v avtomobilu sv. oče, ki se je vozil skozi mesto zasebno. Nikakor ni hotel, da bi bila ta njegova pot oficijelna, ker bi zunanji pomp le motil zbranost, s katero naj bi verniki doživeli jubilejno leto, predvsem pa blagoslov z relikvijo sv. križa v lateranski cerkvi.

Svetega očeta je sprejel pred lateransko palačo msgr. Pizzardo, tajnik izrednih cerkvenih zadev. Tam je tudi stala četa švicarske straže. Msgr. Ercole, ravnatelj lateranskega muzeja, je imel na sv. očeta kratek nagovor, v katerem je dejal, da bodo vsi misijonarji in vsi prijatelji misijonov z veseljem sprejeli vest, da je sv. oče iz svoje lateranske hiše, ki jo je izpremenil v misijonski muzej, stopil v cerkev, mater vseh cerkev, da bi tamkaj ponovil vsem svojim sinovom božjo zapoved »Pojdite po vsem svetu in oznanujte evangelij vsem stvarcem. Sv. oče je nato obiskal dvorano »Palestina«, v kateri so shranjene stvari, ki so jih poslali misijonari iz svete dežele. Med tem časom so se zbrali v galeriji cerkvene umetnosti kardinali, nadškofi, škofi in drugi cerkveni dostojanstveniki, ki so pričakovali sv. očeta.

Ob 10.15 se je sv. oče podal na nosilnico z baldahinom. Na tej so ga nesli v lateransko baziliko, iz katere je zadonela mogočno »Ecce sacerdos magnus«. V cerkvi so sv. očeta pozdravili s ploskanjem. V tribunah so bili zbrani diplomatski zbor, podtajnik zunanjega ministra Suvich, nadalje plemenitaši, med njimi španski ekstraj Alfonz XIII v spremstvu sorodnikov.

Sv. oče je stopil v kapelo Severina in tam nekaj časa molil pred Najsvetejšim. Nato je vzel relikvijo sv. križa in jo nesel na papeški oltar, kjer je bila postavljena Zveličarjeva slika. To je tista relikvija, ki so jo papeži že od srednjega veka sem nosili v procesiji iz Sancta Sanctorum v samostanu Scala Sancta v lateransko baziliko. Pij XI. je dal narediti za to relikvijo novo posodo, ki je napravljena v obliki križa. Košček križa obdajajo orientalski biseri, sama počiva na velikih smaragdih. Vodja papeških obredov, msgr. Respighi je relikvijo prejšnje dni prinesel iz Sancta Sanctorum v lateransko baziliko. V samostanu je bila položena v velik zaboj iz cipresnega lesa; ta zaboj je bil napravljen že za časa papeža Leona XIII. Msgr. Respighi je nesel relikvijo že prej k sv. očetu, ki si je pridržal pravico, da jo sam položi v nov relikvirij. Prav ta dogodek z relikvijo sv.

križa naj bi bil simboličen za sv. leto, ki ga obhajamo v čast Kristusove smrti.

Med sv. mašo so izvajali Palestrinov »Kyrie« ter več del Perosijevih del. Medtem se je pred cerkvijo zbrala ogromna množica ljudi, da bi prejela blagoslov od sv. očeta. Nekateri cenijo število množice na 200.000. Ob 12.15, to je po koncu sv. maše se je sv. oče podal v nosilnici med viharjem ploskanjem na balkon pred baziliko. Tedaj so mogočno zapele pozavne in množica je pričela viharno ploskati in mahati v pozdrav z robci. Italijansko vojaštvo, ki je bilo zbrano pred baziliko, je izkazalo sv. očetu vojaško čast. Kardinal Verde je intoniral »Confiteor«, ki ga predvideva obrednik, preden se podeli blagoslov »urbi et orbis«. Pred sv. očeta je bil postavljen mikrofoni, ki je po zvočnikih, ki so bili razpostavljeni po vsem trgu, prinašal glas ogromni množici. Ko je sv. oče dvignil roko, da bi blagoslovil, je ogromna množica pokleknila. Nato je sv. oče odšel v misijonski muzej in si ga natančno ogledal. Ob 13.25 je zapustil lateransko palačo in se odpeljal v Vatikan, kamor je prispel ob 13.40.

Svet Zveze narodov je imenoval Danca Rostinga za ravnatelja manjšinskega oddelka v tajništvu Zveze narodov. Rosting bo nastopil svoje mesto v jeseni. Zdaj je Rosting namestnik komisarja za Gdansk, ki ga je postavila Zveza narodov.

Japonci žalujejo za sviloprejkjo

Spominsko svečanost za sviloprejkami, ki so postale žrtve japonske svilene industrije so priredili pred kratkim v slavnem Asakusa-templju na pobudo japonske tekstilne industrije. Verski obred je izvršilo 24 duhovnikov v glavni dvorani; obredu je sledila slavnostna zabava s petjem in plesom. Sklenili so, ker se je prireditev izredno obnesla, da jih bodo prirejali odslej vsako leto. Tudi budistinj so prirejale svoječasno slične svečanosti leto za letom na čast — razbitim lutkam. Evropeu se zdi ta pretirana orientalska sentimentalnost nerazumljiva. Gotovo se ne ujema s zadnjimi dogodki v Mandžuriji in Džeholu.

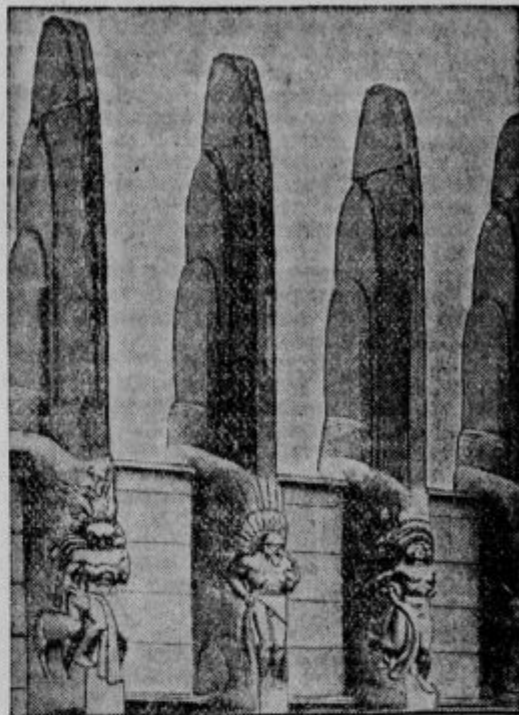
Tudi Piccardov brat Jean, ki živi v Ameriki, bi rad poletel v stratosfero. Jean Piccard se bo dvigal že julija meseca in sicer iz Chicaga.

Zvezda je odprla čikaško razstavo

V nedeljo so odprli svetovno razstavo v Chicagu, ki je bila organizirana pod geslom »Eno stoletje napredka«. Poleg posebnosti, ki jih prinaša ta razstava, je bil poseben tudi način otvoritve. Razstavo ni morda odprl predsednik Združenih držav, ali morda kak učenjak, ali iznajditelj svetovnega slovesa, temveč svetloba zvezde! Lahko si mislimo, kako težko je bilo izvesti to misel, ki je bila vsekakor izvirna. Toda Američani so se na vso moč potrudili, da bi obiskovalcem, ki so prispeli iz vsega sveta, pokazali res nekaj izvirnega. Vprašanje, ki ga je bilo treba rešiti, je bilo naslednje. Zajeti je bilo treba svetlobo ene zvezde z velikanskim daljnogledom; ta svetloba naj bi učinkovala na električno pripravo, s pomočjo katere naj bi se zažgale vse svetilke na tej ogromni razstavi. Za odprtino ogromnega daljnogleda so postavili takozvano foto-celico, ki je silno občutljiva in ki je bila zvezdana z električnim obtokom. Če tudi je bila svetloba, ki je padala na to celico, silno šibka, je vendar nanjo učinkovala in ta je s pomočjo okrepevalnih naprav, ki jih vidimo že pri radijskih aparatih, to silo tako pomnožila, da je lahko spravila v tek ogromno stikalo. To je zopet poslalo električni tok tisočim in tisočim žarnicam, ki so razdeljene po razstavi. V trenutku, ko je nastopil čas, ki je bil določen za pričetek razstave, so naperili daljnogled proti zvezdi, ki je bila izbrana za to funkcijo. Čeprav vsebuje zvezdna svetloba, ki je posijala na foto-celico, komaj bilijonski del amperja, je vendar spravila v tek vso napravo.

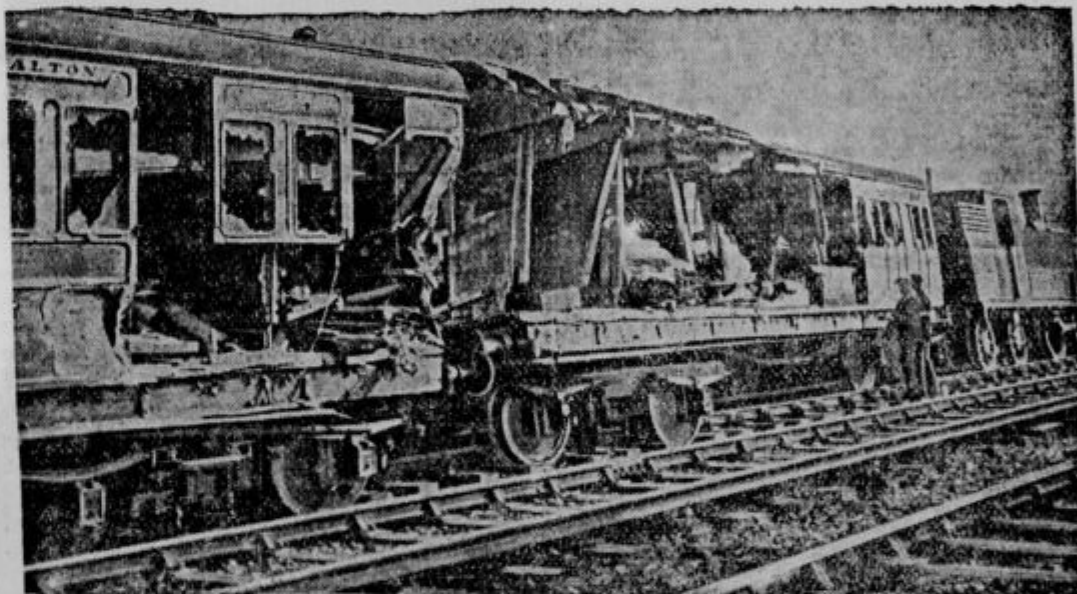
Američani so hoteli biti originalni tudi glede zvezde, ki naj bi izvršila to nalogo. Zato so zbrali zvezdo »Arcturus« (v črti podaljšane repa Vel. medveda), ki je oddaljena od zemlje 40 svetlobnih let. Prav toliko časa seveda rabi svetloba z zemlje na to zvezdo. Recimo, da bi na tej zvezdi živeli ljudje in bi

hotel videti to razstavo, kadri omenjene razdalje do te zvezde bi oni v resnici v tem trenutku videli čikaško razstavo iz leta 1893 in ne razstavo iz l. 1933. Zvezda Arcturus je torej odprla razstavo v l. 1933 v trenutku, ko je prispela na Arcturus svetloba razstave iz l. 1893.

Razstavo v Chicagu krasijo razne figure. Zanimiva je skupina indijanskih bogov, ki jo vidimo na sliki. Od leve proti desni bog ognja, bog svetlobe, bog moči in bog viharja.

6 mrtvih in 40 ranjenih

V Wimbledonu v bližini Londona se je pripetila huda železniška nesreča. Brzi vlak je skočil s tira in več voz se je prevrnilo. V istem času je pridrvel po vzporednih tračnicah električni vlak iz londonskega predmestja in zavozil v vozove brzega vlaka, ki so ležali na tračnicah. Pri železniški nesreči je bilo 6 mrtvih in 40 ranjenih.

Z elektriko proti komarjem

Nekdaj so lovili škodljive žuželke z navadnimi svetilkami ter jih uničili. Kasneje so uporabljali obločnice in reflektorje ter končno tudi svetilke na živosrebrni plin. Doseženi uspehi so bili v splošnem skromni. Zadnje čase pa je imela Francozinja Germaine Gourdon velike uspehe s kremenčevimi svetilkami v zvezi z nekim drugim izvrstnim sredstvom. Gourdonova je namreč opazila, da privabi vsaka valovna dolžina oddajne postaje določene vrste žuželk. Pri mestecu Camargue v dolini reke Rone je delala poizkuse in posrečilo se ji je uničiti v teku 126 ur 140 milijonov komarjev. Pri drugem sličnem poizkusu, ki so ga napravili v državi Massachusetts so uničili tekom 5 ur kar 30 milijonov komarjev. Gourdonova je izračunala, da bi se dalo z izdatkom 300.000 frankov očistiti

pokrajino v izmeri 75.000 hektarjev! Priprava doluje 10 km daleč. To so brezdvomno krasni uspehi in upamo, da bomo imeli v kratkem moderno sredstvo proti škodljivim gozdnim in poljskim žuželkam, pred vsem pa proti nevarnemu povzročitelju malarije.

Po magnetičnosti pepela spoznamo les

Razna drevesa vsebujejo različne količine železa. Tako ga najdemo v pepelu mecesna največ, a najmanj v pepelu breze. Čim več železa pa vsebuje pepel, tembolj magnetičen je. Zanimivo je, da lahko s posebnimi pripravami spoznamo vrsto lesa samo po magnetični jakosti pepela. Seveda moramo uporabljati pri raziskovanju les, ki je zrastle na istem kraju in torej v istih zemeljskih okolnostih.

Zrebanje irske loterije, ki je znana po imenu Irish-Sweepstake, se izvrši v prisotnosti lepih Irk, ki se ob tej priložnosti odenejo v posebno nošo. Letos so si izbrale cigansko nošo, kakor so jo že nosile Irke ob tej priložnosti pred 100 leti. Irska loterija je znana po vsem svetu. V zvezi je z velikimi konjskimi dirkami. Irki dobijo za srečke več milijonov, ki gredo potem v korist irskih bolnišnic.

Poznate prireditve

LJUBLJANSKEGA VELESEJMA?

Da? Potem Vas gotovo zopet pozdravimo kot drage goste.
Ne? Oglejte si velesejem od 3. do 12. junija, ne bo Vam žal in vedno boste prihajali.

Legitimacije se dobe v biletarnah Putnika, večjih denarnih zavodih, župnih in občinskih uradih in pri večjih železniških postajah Dravske banovine. - Polovična vožnja na železnicah

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka pletina vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Letovišča**Zdravstvo**

Šmarješke Toplice, jugoslovanski »Gastein«, so otvorene. — Priporočljive za večino bolezni. — Jako znižane cene. — Prospekti na zahtevo zastoj.

Službo dobe**Zastopnik**

v steklarski stroki se išče za Dravsko banovino. Ponudbe na Publicitas, Zagreb, Ilica 9, pod 34.287.

Vajenci**Učenka**

močna in zdrava — se sprejme v trgovino mešanega blaga. Ponudbe poslati: A. Špan, Planina pri Sevnici.

Pekovski vajenec

zdrav in močan, se sprejme. Hrana in stan v hiši, drugo po dogovoru. Prednost: veselje do konja. — Naslov na upravo »Slov.« pod »Pošten 6052«.

Pouk

Šoferska šola I. Gaberščik, bivši komisar za šoferske izpite, Slomškova ulica. Garaža Stupica.

Razno**Milostljiva!**

Vaš krzneni plašč čez poletje najskrbneje konservira trdka L. Rot, Mestni trg 5, Ljubljana. Obenem istega tekom poletja za polovično ceno popravi in modernizira. Plačljivo šele isenari pri prevzemu.

Denar**Posojilo**

dam na hišo, prvo mesto. Ponudbe na »Slovenca« pod »Gotovina 6141«.

Posojila

proti dolgotrajnemu odplačevanju, za razdolžitve, nakup najrazličnejših premičnin in nepremičnin za doto itd. podeljuje: »Mobilna zadruga«, Ljubljana. Mestni trg 25-1. — Iščo povsod poverjenike!

Stanovanja**Stanovanje**

s 4 velikimi sobami, veliko predstobo, kopalnico in vsemi pritliklinami, v Ljubljani na Miklošičevi cesti, se odda s 1. avgustom t. l. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Avgust« št. 6050.

Stanovanje

kuhinja, 3 sobe, kopalnica in pritlikline, oddam s 1. junijem. Ljubljana VII, Knezova 37.

Stanovanje

obstoječe iz ene sobe in kuhinje se odda za mesec junij v centru mesta. Poizve se v književnici Jugoslovanske tiskarne.

Stanovanje

sobe in kuhinje se odda takoj v Zeleni jami, Ljubljanska ulica 55.

Trisobno stanovanje komfort, in solčno, plin in kopalnica, oddam avgusta. Bleiweisova cesta št. 9-II, levo.

Porestva**Vilo**

kupim v Ljubljani ali najbližji okolici. Ponudbe na upravo z navedbo cene pod šifro »Vila« 6135.

Parcelo

kupim na Celovški cesti. Ponudbe na »Slovenca« pod: Cena? št. 6142.

Glasba

Ivan Kacin, Domžale izdeluje harmonije od 2200 Din, pianine od 10 tisoč Din dalje, orgle 6000 Din po registru. Poprava in uglašenje točno z garancijo. Zahtevajte cenik!

Kupimo

Bukova drva in ogelje kupi Uran Franc, Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 24.

Vsakovrstno

Zlato kupuje po najvišjih cenah ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Dve speceriji, opremiti kompletni, dobro ohranjeni, se kupita. Ponudbe na naslov: Kranj, poštni predal 6.

Čoln

največ za 5 oseb, kupim. Ponudbe na upravo pod »Takoje« št. 6146.

Hlodil

Kupim 50 m² suhih smrekovih hlodov 24 do 28 cm, 4 m. Ponudbe z najnižjo ceno na upravo »Slov.« pod »Hlodi« št. 6144.

Prodamo

Če avto svoj stari prodajaš ali motorja bi znebil se rad, brž kupcev ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inšerat

Modna konfekcija

Najboljši nakup! A. Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

Vse z malim oglasom v »Slovenca«!

Kje si pa kupiš ta izbrani aparat? Ne! Iz druge roke potom malega oglasa v »Slovenca«! Delam vedno tako, kadar kaj rabim, in mi ni žal!

Prijatelji starin!

Imamo naprodaj razno starinsko opremo za šest sob, več posameznih komadov pohištva, slike, lustre, ure, stropne svetilke itd. Cene nizke. Vinsogradska 6A/L, Zagreb (I).

Nov okopovalnik

z osipalnikom, prodam za 600 Din. — Celarc Anton, Butonjeva 14, p. Vrhnika.

Obrt**Debele**

luskinate otrobe kupite najceneje pri trvdki A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

DRVA IN PREMOG

per Iv. Schumi Dolenjska cesta Telefon št. 2951

Kartonažo

dobro vpeljano, z vsemi potrebnimi stroji, prodam v Ljubljani. Pismene ponudbe na Mihael Kavčič, Zg. Šiška.

† LJUDMILA ŠOBRL roj. KOVAČ naznanja žalostno vest, da je njen srčno ljubljeni soprog, ozir. sin, brat, stric in svak, gospod

Josip Sobri

dnevničar drž. žel.

v ponedeljek 29. maja po dolgi, mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspal. Pogreb draga pokojnika bo v sredo 31. maja ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti, Janševa ulica 1, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 29. maja 1933.

Prehodna doba deklice

je med 12 in 17 letom,

to je doba, ko mora vsaka deklica imeti zdravo kri, zdrave in močne živce ter izrsten apetit.

TO DA:

Energina

za krepitev krvi, živcev in apetita.

»ENERGIN« se dobi v vseh lekarnah, 1 steklenica 1/2 litra Din 35.—. Po pošti pošlje LABORATORIJ »ALGA« - SUSAK 3 velike steklenice Din 110.—, 6 velikih steklenic Din 220.— in 1 gratis, 12 velikih steklenic Din 440.— in 2 gratis.

Odobreno po Min. soc. politike i narod. zdravja S. Br. 2787 od 23. marca 1932.

Prostovoljna javna dražba moške konfekcije v Ljubljani, Prešernova ul. 54 dvorišče

se bo vršila z dovoljenjem Mestnega načelstva v času od 3. do 30. junija 1933.

Na dražbi se bo prodajalo razne moške, fantovske in deške obleke, površnike, trenchcoate, vse vrste hlač itd. Izključne cene bodo neverjetno nizke. Ne zamudite ugodne prilike, oblecite se poceni z dobrim blagom!

Dražba se bo pričela v soboto, dne 3. junija 1933 ter se bo nadaljevala dne 6., 8., 10., 12., 14., 17., 19., 21., 24., 26., 27. in 30. junija.

Ogled blaga dopoldne od 8 do 10, dražba od 10 do 12. Ogled blaga popoldne od 2 do 3, dražba od 3 do 6. Vsakdo si lahko kupi za malo denarja dobro obleko.

Posetite dražbo, prepričajte se!

Globoko užaloščeni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je za vedno zapustil naš iskreno ljubljani soprog, oče, gospod

TOMO PETROVEC

šolski upravitelj v pokopu in imejitelj reda sv. Save V. razr.

danes 28. maja po kratki, mukopolni bolezni, previden s tolažili svete vere, v 74. letu starosti.

Pogreb bo v torek 30. maja ob pol 5 popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. V Ljubljani, dne 28. maja 1933.

Žalujoča rodbina in ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Velike galopne in kasaške dirke

za Binkošti 4. in 5. junija ob 1/3 na voj. vežbališču p r Dev. Mar. v Polju. Tekmovali bodo najboljši plem. konji!

Skupne nagrade Din 50.000.—.

Samuel Lover:

RORY O'MORE

Irski ljudski roman,

»Izkrcajte vojsko na Irskem,« je rekel, zakaj na suhem ste nepremagljivi kakor so Angleži na morju. Zdi se, da jim je usoda dala gospodstvo čez morja. Zapomnite si, general, moje besede so preroške — in tako gotovo kakor se bo ta mornarica udarila z Angleži, tako gotovo bo poražena.

»De Winter je vendar sposoben častnik,« je dejal Hoche.

»Je,« je potrdil Tone, »in tudi hraber mož je, o tem sem prepričan zaradi njegovega treznega obnašanja, dvomim pa o pogumu tistega gospoda, ki se je toliko hvalil. Koliko bitk je že pokazalo, da Velika Britanija na morju premaga vsak narod! In kri mi zavre, kadar mislim na to, da je moštvo njene mornarice vseskozi irsko, dočim dežela, ki to moštvo rodi, stoka pod njenim pritiskom. Venec, katerega zasluži Irski, si lasti Britanija. Irski ji pomaga od zmage do zmage, pomaga, da se kraljica oceanov bogati in širi, ne deli pa z njo ne slave, ne blaginje.«

»Ne razburjajte se toliko,« ga je pomirjeval Hoche, ki ga je genilo navdušenje, s katerim je Tone govoril zadnje besede. »Kadar se bo ta mornarica izkrcala na Irskem, bo konec gospodstva Velike Britanije!«

»Ali pa se bo izkrcala?« je vprašal Tone z glasom, v katerem je bila čudno pomešana nestrpnost z brezupnostjo. »Oh,« je vzkliknil, ko je iztegnil svoje roke proti nebu in morju, ki je ležalo pred njim: »Oh, vi elementi, vi tajinstveni poslanci neba, zakaj s svojim močnim ščitom vetra in vode ščitite Angleško pred nje-

nimi nasprotniki! Raznesli ste mornarico Španije, videl sem, kako ste razpršili brodovje Francije pri Bantryu; zdaj pa je ta hrabra mornarica s petnajst tisoč izbranimi možmi, ki gore za osvobojenje moje domovine, priklenjena tu ves dolgi mesec dni zaradi tega nesrečnega vetra! Oh, Irski, moja domovina, bojim se, da si obsojena, prokleta!«

»Pomirite se, mož, zberite se, generalni pribočnik!« je dejal Hoche in ga potrepal po rami. »Nikdar vas še nisem videl takega!«

»Kadarkoli mislim na usodo svoje nesrečne domovine, mi je, kakor da mi bo srce počilo! A storil sem vse. In zdaj vas za božjo voljo prosim, general Hoche, odvrnite jih, prosim vas, odvrnite jih od bitke na morju, ker bomo uničeni!«

Hoche in Tone sta se vrnila v kabino, kjer sta Daendells in de Winter tiho tapcu dajala navodila.

De Winter je hotel, da bi prišel tiho tappec v zvezo z angleško mornarico in ji podal lažniva poročila.

Sklenili so, naj de Welskein ponoči jadra mimo angleškega brodovja, proti jutru pa krene nazaj, kakor da bi bil še priplul po kanalu. Angleškemu admiralu naj pove, da je videl francosko mornarico ob vходу v kanal. Tako bi admiral mislil, da je francosko brodovje iz Bresta (francoske trdnjave) odrinilo ven na morje, kar bi raztreslo njegovo pozornost in ga morda zmamilo proč od obale. In če bi se veter obrnil in ugodno zapihal, bi bil prehod pri Texelu za Francoze prost.

General Daendells mu je še naročil, naj Ireem zagotovi naglo pomoč, ker tistih petnaest tisoč mož se je vkrcalo radi njih in čakajo samo še ugodnega vetra. Dal mu je še nekaj vrst od Hocha za de Lacija, nakar je tiho tappec zapustil ladjo.

Taki so bili njihovi načrti.

Nasprotni veter so imeli še štirinajst dni, vsega skupaj že šest tednov. Živež za tako veliko vojsko in še za mornarje se je kajpak začel krčiti. Čete so izkrcali, pohod na Irsko se je izjalovil. Angleški je sreča zopet prizanesla in jo obvarovala navala na nezadovoljni del njene kraljestva.

Tisto noč, ko so se čete izkrcale, je Tone s težkim srcem šel v svoj šotor. A glej, drugo jutro so se zastave na ladjah obračale proti angleški! Ko bi bil zapihal ta vetrič samo en dan prej, ko je Tone bil še na krovu »Vryheide«, bi mu srce poskakovalo, zdaj pa ga je bolelo, silno bolelo. In ves str je stal na obali.

Ko je nekaj časa tako nepremično stal, je začel z nogo divje tolči ob tla. Škripal je z zobmi, se bil po glavi, potem pa naglo odšel. Preden se je pa povzpela na obronek, ki se je vzdigoval nad zalivom, se je še enkrat obupan ozrl proti svoji domovini.

Tak je bil konec druge vojske, s katero so hoteli navaliti na Irsko. En mesec pozneje hrabrega Hocha ni bilo več med živimi. V cvetu moške dobe in na poti k slavi ga je utrjala morilčeva roka, ki je bila vedno za njim, kateri pa je že tolikokrat ušel. Na Hocheovo žvljenje so več kakor enkrat poskušali atentat. Njegovo smrt so pripisovali počasnemu zastrupljenju.

IX. poglavje.

Brhko dekle molze kravo.

Rory O'More je drugo jutro po tistem pogovoru z de Lacijem zgodaj zapustil svojo koč. Nekaj časa je hodil po poti, potem jo je pa udaril kar po stezi čez polja, ki so se lesketala v sveži jutrnji rosi, da bi prej prišel na glavno cesto proti mestu, kamor je bil namenjen.